

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Výběr cla a nepřímých daní celní správou před a po
vstupu ČR do EU**

Petra Veselá

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomiky
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Veselá Petra

Veřejná správa a regionální rozvoj nav.- Klatovy

Název práce

Výběr cla a nepřímých daní celní správou před a po vstupu ČR do EU

Anglický název

Collecting duties and indirect taxes by the Customs Service before and after the accession of the CR to the EU.

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je analyzovat způsoby výběru nepřímých daní a cla v gesci celní správy v období před vstupem do EU a po vstupu do EU, jakož i analýza objemu vybraných nepřímých daní a cla v gesci celní správy v období od roku 1993 do června roku 2013. Dílčím cílem je porovnat způsoby výběru a inkasa daní a cla za zvolenou časovou řadu.

Metodika

Práce bude rozdělena na 3 hlavní části. První část bude teoretická (literární rešerše), která bude založena na analýze dokumentů, s jejichž pomocí se studentka seznámí se stavem řešené problematiky. Základním pramenem informací bude odborná literatura, případně odborné časopisy a periodika.

Druhá část bude analytická. Založena bude na využití primárních a sekundárních dat. Na základě zkoumaného problému dojde ke zpřesnění cíle práce. Součástí bude též i obecná charakteristika celní správy. Primární data budou získána z interních finančních výkazů celní správy z let 1993 až červen 2013. Na jejich základě bude provedena analýza inkasa nepřímých daní a cla a jejich způsobů výběru před vstupem a po vstupu ČR do EU. Závěrečná část bude obsahovat formulace výsledků práce a jejich zhodnocení a případně návrhy opatření.

Harmonogram zpracování

- 11 - 12/2012 - návrh výzkumného projektu (předběžná formulace cíle práce)
- 1 - 4/2013 - přehledné zpracování řešené problematiky (literární rešerše)
- 5 - 6/2013 - formulace zpřesněných cílů výzkumu a metodiky práce
- 7 - 8/2013 - sběr dat
- 9 - 10/2013 - zpracování a vyhodnocení získaných dat
- 10 - 12/2013 - formulace výsledků práce a návrhy opatření
- 1 - 3/2014 - finální úpravy práce a odevzdání

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Nepřímé daně, clo, Celní správa ČR, veřejná správa, Evropská unie.

Doporučené zdroje informací

JANATKA, František et al. Obchod v rámci Evropské unie a obchodní operace mimo členské země EU. Praha: Aspi, 2004. 295 s. ISBN 80-7357-006-8.

KÁRNÍK, Miroslav. Clo a celní politika od A do Z. 1. vyd. Olomouc: ANAG, c2012. 303 s. ISBN 978-80-7263-779-9.

MATOUŠEK, Pavel a ŠABELOVÁ, Lenka. Clo: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.3.2007. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2007. 480 s. ISBN 978-80-7357-263-1.

PIKNA, Bohumil. Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce). 4., doprac., konsolidované vyd. Praha: Linde, 2007. 511 s. ISBN 978-80-7201-686-0.

STEHLÍK, Václav, HAMULÁK, Ondřej a PETR, Michal. Praktikum práva Evropské unie: vnitřní trh: teoretické základy, judikatura, praktické příklady. Vyd. 1. Praha: Leges, 2011. 284 s. ISBN 978-80-87576-09-0.

KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. Praha: Eurolex Bohemia, 2000. ISBN 80-902752-2-2

PITNER, Ladislav. Daň z přidané hodnoty [Pitner, 2006], 1. vydání. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-7357-204-4

Vedoucí práce

Čermák Jiří, Ing.

Termín odevzdání

březen 2014

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr. h. c.
Děkan fakulty

V Praze dne 1.10.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Výběr cla a nepřímých daní celní správou před a po vstupu ČR do EU" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Jiřímu Čermákovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování této diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat mojí rodině za trpělivost a shovívavost.

Výběr cla a nepřímých daní celní správou před a po vstupu ČR do EU

Collecting duties and indirect taxes by the Customs Service before and after the accession of the CR to the EU

Souhrn

Dnem 1. 5. 2004 vstoupila Česká republika (ČR) do Evropské unie (EU). Asi žádného jiného orgánu státní správy se vstup do EU nedotkl tolik, jako Celní správy ČR. Celní správa prošla složitým procesem transformace. Změnil se rozsah i způsob vykonávaných činností. Před vstupem do EU bylo hlavní činností celních orgánů celní řízení, tedy výběr cla. V důsledku zapojení do jednotného trhu EU, tedy volného pohybu zboží v rámci EU bez zatížení clem, částečně ustoupil význam celního řízení. Po vstupu do EU získala celní správa řadu nových kompetencí, mezi které patří především kompletní správa spotřebních daní, výkon mobilního dohledu, kontrola zaměstnávání cizinců, výkon dělené správy, správa ekologických daní a mnoho dalších. Vstupem do EU se změnil nejen způsob, ale i výše vybraného cla, daně z přidané hodnoty a spotřebních daní. Přes mnohé významné změny v činnostech celní správy, zůstává tento orgán důležitým správcem daní a odvádí do rozpočtu ČR nezanedbatelnou částku peněz.

Klíčová slova:

Nepřímé daně, clo, Celní správa ČR, veřejná správa, Evropská unie, spotřební daně, daň z přidané hodnoty

Summary

On the 1st of May, 2004, the Czech Republic (CR) joined the European Union (EU). No other state agency has been more affected by joining the EU than the Customs Administration of the Czech Republic. The Customs Administration has undergone a complex transformation process. The methods and scope of its activities have changed dramatically. Before the EU, the Customs Administration collected the custom duties. After the CR joined the EU internal market, the free movement of goods without custom duties, the implication of the customs procedures has become a minor part of the Customs Administration duties. After joining the EU, the Customs Administration has acquired new powers, such as the complete administration of consumption tax, mobile supervision, inspection of employment of foreigner workers, divided administration, administration of environmental taxes, and many more. As a member of the EU, the Czech Republic has changed not only the method of collecting but also the amount of the collected custom duties, value added tax and excise duties. Despite the significant changes in its activities, the Customs Administration remains a crucial administrator of taxes and brings a significant amount of money to the budget of the Czech Republic.

Keywords:

Excise duty, custom duty, Customs Administration of the Czech Republic, public administration, European Union, consumption tax, value added tax

2 Cíl a metodika diplomové práce.....	10
2.1 Cíl práce.....	10
2.2 Metodika práce.....	10
3 Veřejná správa.....	12
3.1 Státní správa.....	13
3.2 Samospráva.....	15
3.3 Rozpočtová soustava ČR.....	15
3.3.1 Veřejné výdaje.....	17
3.3.2 Veřejné příjmy.....	18
4 Daňová soustava ČR.....	21
4.1 Přímé daně.....	21
4.2 Nepřímé daně.....	22
4.2.1 Spotřební daně.....	23
4.2.2 Daň z přidané hodnoty.....	30
4.2.3 Ekologické daně.....	35
4.3 Clo.....	38
5 Celní správa České republiky a vstup na jednotný vnitřní trh.....	44
5.1 Stručná historie celnictví na českém území do roku 2004.....	44
5.2 Jednotný trh EU.....	46
5.3 Změny, které v celní správě nastaly po vstupu ČR do EU.....	47
5.3.1 Provádění mobilního dohledu	48
5.3.2 Kontrola výkonového zpoplatnění.....	50
5.3.3 Kontrola zaměstnávání cizinců	51
5.3.4 Kontrola ochrany práv duševního vlastnictví	52
5.3.5 Dělená správa	52
6. Srovnání výběru cla, spotřebních daní a DPH před a po vstupu ČR do EU.....	54
6.1 Správa DPH před a po vstupu ČR do EU.....	54
6.2 Správa spotřebních daní před a po vstupu ČR do EU.....	55
6.3 Správa cla před a po vstupu ČR do EU.....	57
6.4 Změny způsobu a výše vybraného cla a nepřímých daní	59
Celní správou v jednotlivých letech 1993 – 2013.....	59
6.5 Vývoj spotřebních daní u jednotlivých vybraných výrobků	73
v letech 1993 – 2013.....	73
7 Závěr.....	81
8. Seznam použitých zdrojů.....	85

1 Úvod

Vstup České republiky do Evropské unie s sebou přinesl mnoho změn, a to jak z pohledu politického, tak ekonomického. Asi žádného jiného orgánu státní správy České republiky se vstup do Evropské unie (EU) nedotkl tolik, jako Celní správy České republiky (ČR). Celní správa prošla složitým procesem transformace a organizačních změn.

V důsledku rozšíření EU došlo ke zrušení pravidelných celních kontrol na pozemních hranicích České republiky, byl nutný přechod na aplikaci jednotných celních předpisů EU a celní správa musela převzít mnoho nových kompetencí. Celní správa získala kompletní správu spotřebních a ekologických daní a vykonává řadu nových úkolů. Například kontrolu zaměstnávání cizinců, kontrolu v oblasti silniční dopravy, výkon dělené správy a mnoho dalších.

Vstup do EU ovlivnil i způsob provádění původních činností, které celní správa vykonávala. Změnila se správa a tudíž i výše vybraných spotřebních daní. Výběr spotřebních daní je od 1. 1. 2004 zcela v gesci celní správy, a to bez ohledu na skutečnost, zda jsou tzv. „vybrané výrobky“ předmětem dovozu nebo vývozu, v rámci obchodu se zeměmi EU nebo s tzv. „třetími zeměmi“ (tzn. země, které nejsou členy EU), nebo jsou předmětem tuzemské výroby či spotřeby. Celní orgány nahradily předchozího správce této daně, kterým byly finanční úřady. Od roku 2004 je správa spotřebních daní jednou ze stěžejních činností vykonávané celní správou.

Od roku 2005 převzala správu daně z přidané hodnoty (DPH) při dovozu zboží ze třetích zemí finanční správa. Celní správa zůstává správcem daně jen v případě, kdy daňová povinnost při dovozu zboží vzniká neplátcí. Tato skutečnost měla za následek výrazný pokles daňových příjmů celní správy.

Změny, které nastaly v celní správě, byly tak závažné, že se projevují i v její organizaci a struktuře a mají za následek redukci personálních stavů.

Jaké konkrétní dopady měl vstup ČR do EU na Celní správu ČR a jak tento vstup ovlivnil výši a způsob vybraného cla a nepřímých daní (daň z přidané hodnoty, spotřební a ekologické daně), je popsáno v této diplomové práci.

2 Cíl a metodika diplomové práce

2.1 Cíl práce

Cílem této diplomové práce je zhodnocení podílu vybraného cla, daně z přidané hodnoty a spotřebních daní před a po vstupu České republiky do Evropské unie. Základním předpokladem této práce je tvrzení, že objem vybraného cla a DPH celní správou, je po vstupu ČR do EU nižší a objem vybraných spotřebních daní bude vyšší, než před vstupem ČR do EU. Tento výrok bude v závěru práce potvrzen či zamítnut.

Součástí této práce je analýza vývoje vybraných daní a cla Celní správou ČR v letech 1993 – 2013. Dílčím cílem práce je popsat hlavní změny, které nastaly ve správě DPH, spotřebních daní a cla po vstupu do EU. Dále bude vyhodnoceno, jaký dopad měly tyto změny na výši vybraných daní a cla.

2.2 Metodika práce

Metodicky je tato diplomová práce rozdělena na tři hlavní části, a to na část rešeršní, vlastní práci a závěrečné hodnocení. První část této práce je věnována stručné charakteristice veřejné správy, veřejným příjmům a výdajům. V další části práce je uveden základní popis české daňové soustavy se zaměřením na nepřímé daně. Jelikož se tato diplomová práce zabývá výběrem cla a nepřímých daní Celní správou ČR, je významná část rešerše zaměřena na charakteristiku cla a jednotlivých daní, které vybírá Celní správa ČR, konkrétně na daň z přidané hodnoty, spotřební a ekologické daně. Poslední část rešerše je věnována seznámení s Celní správou ČR.

Literární rešerše bude postavena na metodickém základě. Při jejím zpracování bude využito studia odborné literatury a terminologie. Aktuální informace budou čerpány z odborných časopisů, výročních zpráv, internetových zdrojů a platné české a unijní legislativy.

Vlastní práce podrobněji specifikuje změny, které nastaly v celní správě po vstupu do EU. Je zde popsáno, jak vstup ČR do EU ovlivnil způsob a výši vybraného cla, daně z přidané hodnoty, spotřebních a ekologických daní celní správou ČR.

Tato část práce je analytická. Je založena na využití primárních a sekundárních dat. Primární data jsou získána především z interních finančních výkazů celní správy z let 1993 – 2013, konkrétně z Informací o výsledcích Celní správy ČR za roky 2001 – 2012, dále ze Zprávy o činnosti Finanční správy ČR a Celní správy ČR za rok 2013, které jsou uloženy na Generálním ředitelství cel v Praze. Získání informací z let 1993 – 2000 bylo o něco náročnější. Data z let 1993 – 2000 byla čerpána ze Zpráv o činnostech celních orgánů ministerstva financí v letech 1993 – 2000, která jsou archivována v Odborné knihovně Ministerstva financí ČR. V kapitole č. 6, nazvané - Srovnání výběru DPH, SPD a cla před a po vstupu ČR do EU, je provedena komparace těchto získaných dat, konkrétně vybraného DPH, spotřebních daní a cla. Rovněž je provedeno srovnání inkasovaných spotřebních daní u jednotlivých vybraných výrobků, a to u daně z minerálních olejů, piva, vína, lihu a lihovin, tabáku a tabákových výrobků. Jsou zde analyzovány statistické výsledky těchto daní a cla celní správou v jednotlivých letech 1993 – 2013.

V této kapitole jsou vytvořeny a interpretovány časové řady v rozmezí dvaceti let u jednotlivých vybraných daní a cla. Časovou řadou se rozumí řada hodnot jistého věcně a prostorově vymezeného ukazatele, který je uspořádán v čase směrem od minulosti do přítomnosti. Pro lepší znázornění jsou získaná data zpracována do grafů. Grafy byly vytvořeny v programu MS Excel. Pro přehledná zobrazení vybraných daní a cla jsou použity sloupcové grafy.

V závěru práce jsou vyhodnoceny poznatky získané z analýzy výběru cla a daní celní správou před a po vstupu ČR do EU, konkrétně v letech 1993 – 2013. V této části jsou uvedeny výsledky, kterých se podařilo dosáhnout. Pro formulování závěrečných zjištění byla použita syntéza dat.

V neposlední řadě, na základě provedené analýzy daňové výtěžnosti celní správou u jednotlivých typů daní v letech 1993 až 2013, bude v závěrech potvrzeno či vyvráceno tvrzení, že objem vybraného cla a DPH celní správou, je po vstupu ČR do EU nižší a objem vybraných spotřebních daní bude vyšší, než před vstupem ČR do EU.

3 Veřejná správa

Pojem „veřejná správa“ vznikl v době římského práva (administratio rei publica). Je to základní pojem správního práva, ovšem legální definici pojmu „veřejná správa“ v žádném právním předpisu nenalezneme.

Veřejnou správu lze formulovat jako správu lidské společnosti zorganizované ve státě se státním zřízením. Organizuje a řeší různorodé společenské situace. Můžeme ji tedy obecně vyjádřit jako správu veřejných záležitostí, kterou vykonávají subjekty veřejné správy a jejich orgány. [16]

Veřejná správa je dynamický systém, který se vyvíjí a ve kterém probíhají regulační procesy. Plní několik funkcí. Mezi hlavní funkce patří:

- funkce mocenská – která donucuje, přikazuje a zakazuje. Veřejná správa realizuje svou moc ve společnosti prostřednictvím právního řádu,
- ochranná funkce – zajišťuje ochranu, veřejný pořádek a bezpečnost,
- organizační funkce – zajišťuje organizaci státních záležitostí a řešení otázek týkajících se občanů a institucí veřejné správy,
- regulační funkce – tato funkce spočívá v tom, že v demokratické společnosti se vytváří takový systém řízení společnosti, který je založený na politickém pluralismu, solidaritě a toleranci,
- funkce služeb veřejnosti – veřejná správa slouží k racionálnímu rozvoji společnosti, jejímu financování, hospodaření a řešení společenských problémů.

Veřejná správa zahrnuje správu:

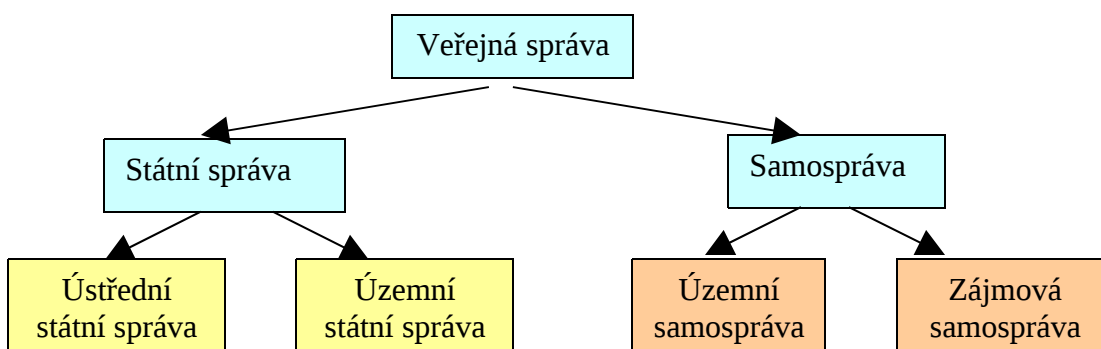
území (státu, kraje, obce), **věcí**, ke kterým má veřejnost vlastnická práva (například komunikace, budovy, atd.), **záležitostí** (služby veřejnosti, občanům), **financí** (veřejných financí, veřejných rozpočtů), **objektů** (užívání veřejných objektů a zařízení, přírodních zdrojů). [20]

V praxi se běžně užívá členění veřejné správy podle jejích vykonavatelů. Charakter subjektů správní činnosti ve veřejném zájmu je velmi rozmanitý. Při výkonu této činnosti

lze rozlišit dvě základní složky. Je to správa vykonávaná státem a státními orgány, obecně označovaná pojmem státní správa, a její protějšek, tedy správa vykonávaná ostatními subjekty odlišnými od státu, pro niž je vžité označení samospráva.

Veřejnou správu České republiky tedy rozdělujeme na státní správu a samosprávu. [7] Názorné členění veřejné správy je zobrazeno ve schématu č. 1. Struktura veřejné správy.

Schéma č. 1. Struktura veřejné správy

Zdroj: PEKOVÁ, Jitka A KOL. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, vlastní zpracování.

3.1 Státní správa

Státní správa realizuje státní moc a je součástí veřejné správy. Cílem státní správy je fungování a zabezpečování činnosti státního systému a státního aparátu. Činnost státní správy slouží veřejným zájmům společnosti, službě veřejnosti a službě i ochraně občanů a obraně státu. Státní správa má autoritativní charakter, je nezastupitelná a má následující pravomoci: výkonnou, zákonodárnou, nařizovací a kontrolní.

Státní správa je vykonávána státem případně pověřenými orgány. Orgány státní správy se dle působnosti dělí na:

orgány ústřední působnosti (vláda, ministerstva, ústřední správní orgány)

orgány územní působnosti (krajské a obecní).

Vykonavatelé státní správy jsou:

Ústřední státní správa – nejvýznamnějšími orgány státní správy jsou ústřední orgány státní správy s celostátní působností. Mezi tyto orgány patří: vláda, ministerstva, ostatní ústřední orgány státní správy.

Ústřední orgán je složka státní moci, která se zabývá správou na věcně vymezeném úseku fungování společnosti. Jedná se o správní úřad, který stojí na vrcholu správní hierarchie a jemuž není nadřizen žádný jiný úřad, ale zpravidla vláda.

Mezi jiné ústřední orgány státní správy patří: Český statistický úřad, Český úřad zeměměřický a katastrální, Český báňský úřad, Úřad průmyslového vlastnictví, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Správa státních hmotných rezerv, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Národní bezpečnostní úřad, Energetický regulační úřad, Úřad vlády ČR, Český telekomunikační úřad. [23]

Další přímí vykonavatelé státní správy – do této skupiny patří:

Veřejné bezpečnostní sbory – Policie ČR, Hasičský záchranný sbor, Ozbrojené síly (Armáda ČR), Vojenská policie, Vězeňská služba a justiční stráž, Celní správa ČR (více o celní správě v kapitole č. 5).

Výkon státní správy zpravodajskými službami – Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace, Vojenské zpravodajství.

Nezávislé správní úřady – jsou státní orgány a úřady, které nejsou součástí organizační soustavy státní správy. Jsou financovány ze státního rozpočtu, ale nejsou ministerstvu nebo jinému správnímu úřadu podřízeny. Patří sem: Nejvyšší kontrolní úřad, Finanční arbitr, Úřad pro ochranu osobních údajů, Veřejný ochránce práv, Rada České tiskové kanceláře, Rada České televize, Rada Českého rozhlasu, Rada pro televizní a rozhlasové vysílání.

Nepřímí vykonavatelé státní správy – jsou vykonavatelé státní správy, na které byl přenesen výkon státní správy, buď na celém území, nebo na jeho části. Jde o orgány krajů či obcí. Může se jednat i o právnické či fyzické osoby soukromého práva (např. stanice měření emisí, stanice technické kontroly).

Orgány krajů a obcí vykonávají státní správu jako přenesenou působnost. [7]

3.2 Samospráva

Samospráva je charakteristická demokratickým zřízením. Samospráva má své volené představitele, má právní subjektivitu, hospodaří se svým majetkem dle schváleného rozpočtu.

Samosprávě je dána moc:

Normotvorná – tzn. schopnost a právo vytvářet vlastní právní normy s nejmenší právní silou (obecní vyhlášky, věstníky krajů, vnitřní předpisy, vnitřní řády).

Výkonná – umožňuje tvořit, organizovat a řídit činnost samosprávních institucí a jejich orgánů.

Samosprávu dělíme na zájmovou a územní.

Zájmová samospráva představuje sdružování občanů se stejnými zájmy a zálibami, nebo občanů, kteří mají společné cíle či profesi. Jedná se například o advokátní komory, agrární komory, svazy včelařů, Sokol, politické strany, atd.

Územní samospráva je uvedena v zákoně č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v hlavě 7.

Stát přenechává v demokratickém zřízení moc územní samosprávě a člení území státu na vyšší územní celky (13 krajů a hlavní město Praha) a obce. [16]

Pojem „samospráva“ není v této diplomové práci více rozveden, jelikož se tato práce zabývá Celní správou ČR, která patří do výkonu státní správy.

3.3 Rozpočtová soustava ČR

Rozpočtová soustava tvoří hlavní objekt zájmu veřejných financí, jelikož znázorňuje peněžní vztahy, které veřejné finance tvoří. Jedná se o centralizovaný peněžní fond, fond peněžních prostředků soustředěných do působnosti státu na principu nenávratnosti a neekvivalentního způsobu rozdělování.

Rozpočtovou soustavu tvoří soustava veřejných rozpočtů a soustava mimorozpočtových peněžních fondů.

Rozpočet je veřejný dokument, ale také peněžní fond, plán, bilance a nástroj příslušného typu politiky. [15]

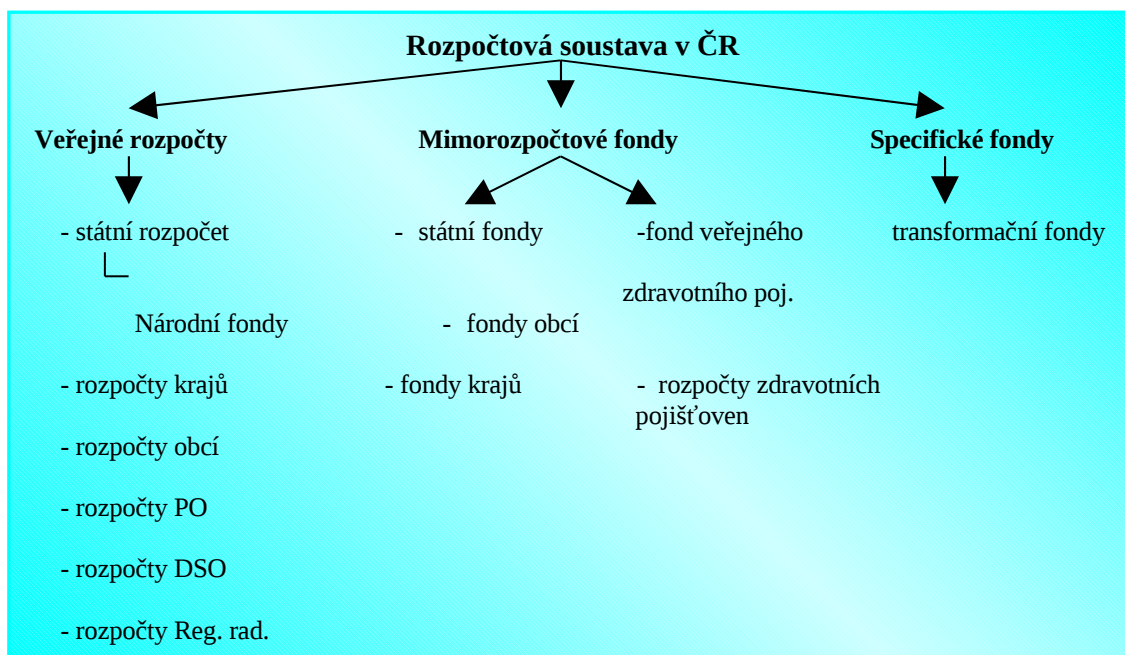
Do rozpočtové soustavy v ČR patří:

Soustava veřejných rozpočtů – státní rozpočet, rozpočty obcí a měst, rozpočty krajů jako vyšších územních samosprávných celků (VÚSC), rozpočty dobrovolných svazků obcí (DSO), rozpočty Regionálních rad soudržnosti, rozpočty příspěvkových organizací (PO).

Mimorozpočtové fondy – státní fondy, které jsou účelové, peněžní fondy měst a obcí, peněžní fondy krajů. [3]

Rozpočtová soustava je stručně znázorněna ve schématu č. 2.

Schéma č. 2. Rozpočtová soustava ČR

Zdroj: ČERVENKA, Miroslav. *Soustava veřejných rozpočtů*, vlastní zpracování.

PO = příspěvková organizace

DSO = dobrovolný svazek obcí

Soustavu rozpočtových orgánů a institucí tvoří:

1. **Orgány státní finanční správy** – tyto orgány tvoří ministerstvo financí a územní finanční orgány státní správy (finanční úřady a finanční ředitelství).
2. **Finanční orgány územní samosprávy** – všeobecné orgány samosprávy. Největší pravomoc má zastupitelstvo obce nebo kraje.
3. **Ostatní finanční orgány a instituce** – plní specifické úkoly v oblasti financí.
Patří sem např.: orgány celní správy, ostatní státní orgány, které vybírají poplatky.

Tyto orgány a instituce zabezpečují tvorbu, rozdělování a užití veřejných rozpočtů a kontrolují jejich plnění.

Veřejné rozpočty, hlavně státní rozpočet, tvoří nejdůležitější část rozpočtové soustavy, jelikož jimi protéká největší objem finančních prostředků.

Státní rozpočet je plán finančního hospodaření státu, obvykle na jeden rok. Má formu zákona, který navrhuje vláda a schvaluje poslanecká sněmovna. Státní rozpočet je odhadem příjmů a výdajů na zabezpečení chodu státu a jednotlivých výdajových programů. [3]

3.3.1 Veřejné výdaje

Veřejné výdaje představují vztahy rozdělování a užití veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů v rozpočtové soustavě. Jedná se především o nenávratné přerozdělování finančních prostředků z veřejných rozpočtů.

Výdaje členíme na :

- Vládní výdaje – ty jsou používány zejména na nákup zboží a služeb ve veřejném sektoru.
- Transfery – mají především formu dotací, příspěvků a dávek. Transfery můžeme dělit na alokační, redistribuční a stabilizační výdaje.

Alokační výdaje jsou výdaje na nákup zboží, služeb a výdaje na zabezpečování veřejných statků.

Redistribuční výdaje jsou tzv. peněžní transfery různým subjektům, jejichž prostřednictvím se zmírňují nerovnosti v důchodech a majetku. Mezi redistribuční výdaje patří i dotace v rámci rozpočtové soustavy

Stabilizační výdaje jsou výdaje, kterými se stát snaží ovlivňovat ekonomiku.

Veřejné výdaje se neustále zvyšují vlivem různých faktorů. Jedná se například o tyto faktory:

- demografické faktory – růst počtu obyvatel, změny věkové a sociální struktury obyvatel,
- technického a technologického pokroku – dokonalejší vybavení nemocnic,
- inflace – ta působí na růst nákladů ve veřejném sektoru, valorizaci některých peněžních transferů (důchodů, sociálních dávek apod.),
- politických vlivů – válek (zvyšování výdajů na obranu státu), ale může jít i o vládní populismus např. ve formě vyšších sociálních transferů. [15]

3.3.2 Veřejné příjmy

Veřejné příjmy jsou nezbytné pro zabezpečení veřejných výdajů. Představují vztahy tvorby veřejných rozpočtů, eventuálně i jiných mimorozpočtových fondů v rozpočtové soustavě. [17]

Příjmy můžeme třídit z několika hledisek. Například:

Dle návratnosti – návratné a nenávratné.

Nenávratné příjmy – typickými nenávratnými příjmy jsou daně, dávky, poplatky, příjmy z výnosů privatizace, výnosy z vlastního podnikání apod. Tyto příjmy tvoří naprostou většinu z celkových veřejných příjmů.

Návratné příjmy – návratnými příjmy jsou především bankovní úvěry od peněžních institucí nebo emise cenných papírů.

Příjmy lze dále členit **dle časového hlediska na – běžné a kapitálové příjmy.**

Běžné příjmy jsou primárně určeny k financování běžných výdajů, **kapitálové příjmy** na krytí kapitálových, investičních výdajů.

Obvykle platí, že běžné příjmy se vyznačují pravidelností, kdežto u kapitálových jde často o mimořádné, nepravidelné nebo jednorázové příjmy (např. výnosy z privatizace či prodeje majetku).

Veřejné příjmy se dále **člení dle kritéria míry závaznosti** na příjmy:

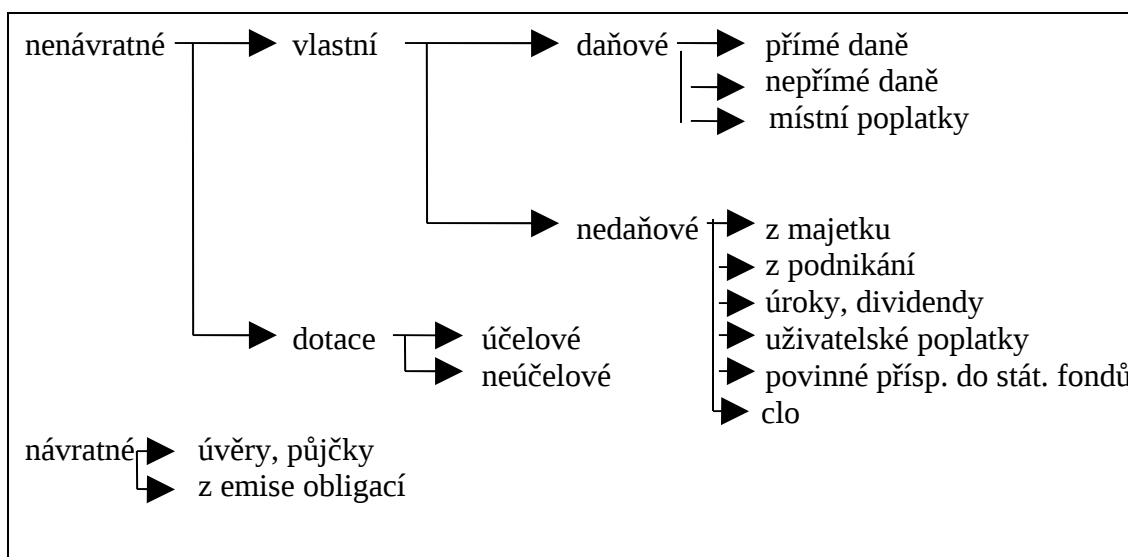
obligatorní – povinné ze zákona, tzn. daňové příjmy,

fakultativní – jejichž zavedení závisí na rozhodnutí příslušného orgánu veřejné správy.

Jedná se např. o správní poplatky za provedené úkony orgánů veřejné správy. [3]

Základní členění veřejných příjmů je uvedené ve schématu č. 3.

Schéma č. 3. Členění veřejných příjmů

Zdroj: PEKOVÁ, Jitka A KOL. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, vlastní zpracování.

V souvislosti s touto diplomovou prací je důležité členění na daňové a nedaňové příjmy.

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy zahrnují především:

- příjmy z hospodaření se státním majetkem – prodej, nájem, zisk,
- příjmy z veřejného podnikání,
- úroky, dividendy,

- uživatelské poplatky – poplatky za služby veřejného sektoru (dálniční známky, soudní poplatky, kolky při vydání občanského průkazu, atd.),
- clo - clo je od roku 2012 zařazeno mezi nedaňové příjmy. Pojem clo je podrobně rozepsán v kapitole č. 4,
- povinné příspěvky do státních fondů (mýtné – státní fond dopravní infrastruktury, emisní povolenky – státní fond životního prostředí). [17]

Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou nenávratné veřejné příjmy.

Mezi daňové příjmy náleží – **daně** (přímé a nepřímé).

Daňový charakter mají dále:

- místní poplatky (fakultativní, o jejich zavedení a výši rozhodují samy obce),
- povinné veřejné zdravotní pojištění,
- povinné pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Jak je patrné z tabulky č. 1, Srovnání celostátních daňových příjmů v letech 2009 - 2011, největší výnos daňových příjmů ve státním rozpočtu tvoří výnosy z daně z přidané hodnoty, druhým největším výnosem jsou spotřební daně a třetí místo zaujímají daně z příjmů fyzických a právnických osob.

Tabulka č. 1. Srovnání celostátních daňových příjmů v letech 2009 – 2011.

Meziroční srovnání celostátních daňových příjmů	Celkem r. 2009		Celkem r. 2010		Celkem r. 2011	
	skutečnost k 31.12.	%	skutečnost k 31.12.	%	skutečnost k 31.12.	%
Daňové příjmy	660,56	100	693,87	100	708,78	100
Daň z přidané hodnoty	253,61	38,39	269,55	38,85	275,39	38,85
Spotřební daň	131,07	19,84	138,27	19,93	146,58	20,68
Clo	1,4	0,21	1,66	0,24	1,73	0,24
Daně z příjmů PO	119,6	18,11	123,86	17,85	118,11	16,66
Daně z příjmů FO	126,74	19,19	130,01	18,74	133,37	18,82
Silniční daň	4,78	0,72	5,1	0,74	5,19	0,73
Daň z nemovitosti	6,36	0,96	8,75	1,26	8,57	1,21
Majetkové daně	8,06	1,22	7,68	1,11	11,72	1,65
Dálniční poplatek	2,89	0,44	3,12	0,45	2,51	0,35
Ostatní daně a poplatky	6,05	0,92	5,88	0,85	5,62	0,79

Zdroj: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2012/2012-01-30-tiskova-zprava-5147-5147>, vlastní zpracování

4 Daňová soustava ČR

Daňová soustava je souhrn všech platných právních předpisů upravujících jednotlivé daně, které jsou příjmem veřejných rozpočtů. Je to soubor daní, které se v daném státě vybírají.

Daně představují peněžní, povinné, nenávratné platby do veřejného rozpočtu, které se vybírají na základě zákona. Je to platba neúčelová, neekvivalentní, s přesně určenou výší sazby. [23]

Daňová soustava je nejpodstatnějším prostředkem získávání veřejných příjmů. Současná daňová soustava ČR je výsledkem daňové reformy. Jako hlavní cíle si tato reforma kladla přizpůsobení daní novým tržním vztahům panujícím v ekonomice a harmonizaci daňového systému tak, aby se stal porovnatelným se systémy obvyklými v západní Evropě. K hlavní změně došlo prostřednictvím zákonů, přijatých v roce 1992 a nová daňová soustava začala fungovat od 1. ledna 1993.

Daňovou soustavu ČR tvoří **přímé a nepřímé daně**.

4.1 Přímé daně

U těchto daní můžeme přesně určit osobu (daňový subjekt), která bude daň platit. Plátce těchto daní je zároveň poplatníkem. Daně přímé platí poplatník na úkor svého důchodu a předpokládá se, že je nemůže přenést na jiný subjekt. Na rozdíl od nepřímých daní, které se „schovají“ v cenách zboží, jsou přímé daně viditelnější, a tedy i více pociťovány. [12]

Přímé daně můžeme ještě rozdělit na **daně z příjmů a majetkové daně**.

Daně z příjmů: daň z příjmů fyzických a

daň z příjmů právnických osob

Daně majetkové: daň z nemovitých věcí (do r. 2014 – daň z nemovitostí)

daň z nabytí nemovitých věcí (do r. 2014 daň z převodu nemovitostí)

silniční daň

Do konce roku 2013 patřila mezi přímé daně také daň dědická a darovací. Od 1. ledna 2014 byl zrušen zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, a nahrazen zákonným opatřením Senátu č. 340/2013, o dani z nabytí nemovitých věcí. Příjmy z dědictví jsou od daně osvobozeny a bezúplatná plnění (dary) jsou nyní předmětem daně z příjmů. U fyzické osoby ještě záleží, od koho dar přijala a jak je velký, v některých případech je totiž od daně z příjmů osvobozena.

Tato diplomová práce se zabývá výběrem nepřímých daní a cla celní správou. Proto se práce dále věnuje nepřímým daním.

4.2 Nepřímé daně

Tyto daně postihují spotřebu. Pro tyto daně je charakteristické, že plátcem je jiný subjekt než ten, který daň skutečně nese. Prostřednictvím ceny plátce přenesse daňové zatížení na jiný subjekt (zejména na spotřebitele).

Nepřímé daně se vybírají při prodeji zboží či poskytování služeb konečnému spotřebiteli a jsou započteny v ceně zboží a služeb. Do veřejného rozpočtu je odvádějí plátcí daně (např. podniky), ale poplatníky nepřímých daní jsou spotřebitelé, kteří je zaplatí při nákupu výrobků a služeb. [28]

U nepřímých daní není možné předem jasně určit daňového poplatníka, tedy osobu, která bude v konečném stádiu platit daň.

Jedná se vlastně o daň ze spotřeby. Je zahrnuta v ceně zboží či služeb nakupovaných spotřebitelem, který ji hradí v rámci úhrady své spotřeby. Daň ovšem odvede státu příslušný obchodník.

Charakter nepřímých daní způsobuje, že stát má tendenci zvyšovat podíl nepřímých daní, u kterých není možné vypočítat přímo daňové zatížení jednotlivého poplatníka. Stát spíše postihuje vyššími daňovými sazbami ty výrobky a služby, u nichž je malá pružnost poptávky. Tím přináší státu stabilní a vysoký příjem. [23]

Nepřímé daně dělíme na univerzální, selektivní a ekologické.

Univerzální: daň z přidané hodnoty

Selektivní daně: daně spotřební

Ekologické daně: daň z elektřiny, ze zemního plynu a z pevných paliv

Univerzální – tyto daně zatěžují téměř všechny druhy zboží a služeb. Vypočítávají se z hodnoty zboží či poskytnutých služeb. Univerzální daní je daň z přidané hodnoty.

Selektivní – jsou daně, které zatěžuje pouze vybrané druhy spotřebního zboží. Jedná se o daně spotřební. [12]

Ekologické – jsou poměrně nové daně. V souladu s podmínkami členství ČR v EU vznikla České republice povinnost k 1. lednu 2008 zavést daň z elektřiny, ze zemního plynu a z pevných paliv.

Charakter nepřímých daní mají i cla.

Nepřímé daně v daňové soustavě České republiky představují spotřební daně a daň z přidané hodnoty.

4.2.1 Spotřební daně

Spotřební daně jsou daně, kterými stát zatěžuje prodej a spotřebu určité skupiny výrobků. Na rozdíl od jiné nepřímé daně se spotřební daně vztahují jen na velmi málo druhů zboží. Další odlišností od ostatních nepřímých daní je ve způsobu zdanění. Daň z přidané hodnoty i clo se vypočítávají z hodnoty zboží, spotřební daň vychází z jeho množství. Jedinou výjimku tvoří tabák a tabákové výrobky, kde se při stanovení výše daňové povinnosti vychází jak z množství, tak i z ceny pro konečného uživatele. [8]

Ve všech členských státech EU podléhá spotřebním daním pět základních druhů zboží.

Spotřebními daněmi jsou dle ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů

- daň z minerálních olejů,

- daň z lihu,
- daň z piva,
- daň z vína a meziproductů,
- daň z tabákových výrobků.

Kromě těchto pěti druhů zboží mají některé členské státy uvalenou spotřební daň i na jiné komodity. Například v Dánsku podléhá spotřební dani ještě čokoláda, v Itálii minerální vody a v SRN káva. [8]

V jednotlivých členských zemích nejsou ovšem jednotné sazby daně.

Předmět daně

Předmětem spotřebních daní jsou podle § 7 zákona č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, vybrané výrobky na daňovém území EU nebo na toto území dovezené.

„**Vybranými výrobky**“ se rozumí: minerální oleje, líc, pivo, víno, meziproducty a tabákové výrobky.

Uvedené druhy výrobků se zatěžují spotřebními daněmi právě proto, že vykazují nízkou důchodovou a cenovou pružnost poptávky, takže jejich spotřeba je poměrně stabilní. Spotřební daně tvoří z hlediska veřejných financí stabilní zdroj příjmů.

Spotřební daně představují poměrně vysokou dávku na relativně málo druhů zboží. Vztahují se pouze k malému okruhu zboží, na rozdíl od daně z přidané hodnoty.

Spotřební daně mají dva hlavní úkoly:

1. získat prostředky do veřejných rozpočtů
2. odradit od tzv. škodlivé spotřeby (tabák, alkoholické nápoje – které způsobují zdravotní potíže. Minerální oleje, způsobující ekologické následky). [8]

Plátcí spotřebních daní

Plátcí spotřebních daní jsou fyzické i právnické osoby ve smyslu § 4 zákona o spotřebních daních č. 353/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, které jsou provozovateli daňového skladu, oprávněnými příjemci, výrobci, dovozci vybraných výrobků, dále daňový zástupce, ten kdo uplatňuje nárok na vrácení daně, kdo přijal

vybrané výrobky v jiném státě EU za účelem podnikání a má povinnost zaplatit spotřební daň, osoba, na kterou přešla vlastnická práva k nezdaněným vybraným výrobkům, a konečně osoba, která skladuje a dopravuje výrobky ve větším množství.

Každý, kdo skladuje nebo dopravuje vybrané výrobky ve větším množství, musí být připraven prokázat celním orgánům při kontrole, že u skladovaného nebo přepravovaného zboží byly splněny daňové povinnosti spotřebních daní. Větší množství je definováno v § 4, odst. 3 zákona o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Provozovateli daňové skladu vzniká povinnost daň přiznat a zaplatit v případě, že: vydá výrobky osobám, které nejsou provozovateli daňového skladu. To znamená, že

- uvede výrobky do volného daňového oběhu,
- dojde ke ztrátě nebo znehodnocení vybraných výrobků (s výjimkou nepředvídatelné a neodvratitelné události),
- poruší se podmínky podmíněného osvobození.

Poplatníkem spotřebních daní je konečný spotřebitel tzv. „vybraných výrobků“, který je zaplatí v ceně výrobků.

Základ spotřební daně

Základ spotřební daně se počítá, na rozdíl od daně z přidané hodnoty a cla (kde se počítá z hodnoty zboží), z množství vybraného výrobku. Výjimku tvoří cigarety, kde se při stanovení výše daňové povinnosti vychází jak z množství, tak i z ceny pro konečného uživatele.

V tabulce č. 2 je stručně uvedeno, co tvoří základ spotřební daně u jednotlivých daní, paragraf, který daný základ daně upravuje a v jakých jednotkách je vyjádřena sazba daně.

Tabulka č. 2. Přehled spotřebních daní, jejich základ a sazba daně

Spotřebními daněmi jsou	Základ daně	§	Sazba daně
daň z minerálních olejů	množství minerálních olejů v 1000 l nebo v t	§ 47	Kč/1000 l
daň z lihu	množství etanolu v hl	§ 69	Kč/hl
daň z piva	množství piva v hl	§ 84	Kč/hl
daň z vína a meziproduktů	množství vína a meziproduktů v hl	§ 95	Kč/hl
daň z tabákových výrobků	u doutníků a cigarillos je základ daně množství vyjádřené v ks, u tabáku množství vyjádřené v kg	§ 102	Kč/kus u doutníků a cigarillos, Kč/kg u tabáku
	u cigaret - je základ daně pro procentní část daně cena pro konečného spotřebitele dle § 103, pro pevnou část daně je množství vyjádřené v kusech	§103	procentní část v %, pevná část Kč/kus

Zdroj: Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, v platném znění.

Sazby spotřebních daní a výpočet daně

Sazby spotřebních daní jsou u všech výrobků pevné (v Kč na měrnou jednotku) a diferencované dle druhu výrobku. Výjimku tvoří cigarety. U cigaret odpovídá dvojímu základu dvojí sazba. Část základu daně, která je vyjádřena počtem kusů, je stanovena sazba pevná (v Kč/ks). Pro část základu daně, která je vyjádřena v penězích, se používá sazba relativní (v procentech).

Zdaňovací období, daňové přiznání a splatnost daně

Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc. Výjimku tvoří spotřební daň při dovozu. Plátce, kterému vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit, je povinen předložit daňové přiznání (jednotlivě za každou daň) celnímu úřadu do 25. dne po skončení zdaňovacího období. Ve stejné lhůtě jsou plátcí oprávnění uplatnit nárok na vrácení daně. Při dovozu vybraných výrobků se za daňové přiznání považuje celní prohlášení.

Splatnost daně je do 40. dne po skončení zdaňovacího období kromě daně z lihu. Daň z lihu je splatná do 55 dnů po skončení zdaňovacího období. Při dovozu je daň splatná do deseti kalendářních dnů ode dne doručení rozhodnutí o vyměření cla, daně a poplatků.

U tabákových výrobků plní funkci daňového přiznání objednávka tabákových nálepek. Daň je zaplácena použitím tabákové nálepky. Tabákové nálepky musí být použity v okamžiku, kdy vzniká povinnost daň přiznat a zaplatit.

Všechny tabákové výrobky vyrobené na daňovém území ČR nebo sem dopravené z jiného členského státu EU nebo dovezené ze třetích zemí (z nečlenské země EU) musí být označené tabákovou nálepkou, pokud nejsou dopravovány v režimu podmíněného osvobození od daně s následným umístěním v daňovém skladu.

Tabákové výrobky se mohou značit tabákovými nálepkami pouze v daňovém skladu nebo mimo daňové území ČR. Odběr tabákových nálepek zajišťuje pověřený celní úřad. Tento celní úřad vykonává rovněž kontrolu přepravy, uložení a užití tabákových nálepek u výrobce či dovozce. Tabákovou nálepkou nemusí být značeny tabákové výrobky, které jsou dovezeny na daňové území ČR pro osobní spotřebu.

Rozpočtové určení a správa spotřebních daní

Dalším rozdílem oproti clu a dani z přidané hodnoty je skutečnost, že vybrané spotřební daně nemíří do společné pokladny členských států Evropské unie, ale stávají se významným příjmem státních pokladen jednotlivých států.

Výnos spotřebních daní, kromě daně z minerálních olejů, plyne v plné výši do státního rozpočtu. Daň z minerálních olejů je sdílenou daní, jelikož 9,1 % výnosu této daně se odvádí do Státního fondu dopravní infrastruktury, zbytek výnosu plyne do státního rozpočtu.

Správu spotřebních daní v ČR vykonávají od **roku 2004 celní úřady**. Jsou tedy jedinými správci spotřební daně v České republice, a to u všech vybraných výrobků. Do této doby byly správci SPD územní finanční orgány (s výjimkou dovozu vybraných výrobků). Do kompetence celních orgánů spadá problematika spotřební daně jak u výroby vybraných výrobků na daňovém území ČR, tak příjem či odesílání vybraných výrobků v rámci obchodních vztahů ČR a ostatních států EU, tak i dovoz a vývoz vybraných výrobků při obchodních transakcích se zahraničím (se třetími zeměmi mimo EU). Celní orgány vykonávají dohled i nad problematikou osvobození i podmíněného osvobození od spotřební daně u vybraných výrobků. [8]

Z hlediska nepřímých daní tvoří Evropská unie jeden daňový prostor, ve kterém probíhá harmonizace nepřímých daní. Uplatňuje se zde princip zdanění v zemi spotřeby. To je v zemi, kde došlo k prodeji pro konečnou spotřebu.

Ovšem do 1. 1. 2004 se v ČR zboží zdaňovalo v okamžiku prvního prodeje od výrobce. Spotřebitelé v ČR nakupovali výrobky dovezené z různých zemí EU zdaněné různými sazbami spotřebních daní. Tím se nepřipustně ovlivňovala konkurenceschopnost zboží.

Spotřební daně se zahrnou do ceny výrobku a poslední kupující (spotřebitel) zaplatí v ceně tohoto výrobku i spotřební daň. Spotřební daně se řídí pravidlem neutrality, kdy stejná výše daně platí pro výrobky jak dovezené, tak i vyrobené v tuzemsku.

Splatnost daně je do 40. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit. Výjimku tvoří daň z lihu a z tabákových výrobků. U lihu je daň splatná ve lhůtě 55 dnů po skončení zdaňovacího období.

Daň vybíraná při dovozu vybraných výrobků je splatná ve lhůtě 10 kalendářních dní ode dne, kdy bylo povinné osobě doručeno rozhodnutí o vyměření cla, daní a poplatků nebo ústně sdělena výše daně (§ 18. zákona o spotřebních daních, č. 353/2003, ve znění pozdějších předpisů).

Jednotlivé vybrané výrobky:

Minerální oleje

Mezi minerální oleje patří motorové a technické benziny, LPG plyn, střední a těžké topné oleje, aj., které jsou uvedeny v celním sazebníku. Celní sazebník uvádí přibližně 100 podpoložek zboží, které jsou zatíženy spotřební daní z minerálních olejů.

Spotřební daň se vypočítává z množství minerálních olejů vyjádřené v 1000 litrech, ovšem při teplotě 15 °C, jelikož minerální oleje mění objem v závislosti na teplotě. Výjimku tvoří zkapalněné ropné plyny a stlačené plyny. Ty musí být vyjádřeny v tunách.

Minerální oleje jsou od daně osvobozeny v zákonech vymezených případech užití, například:

pokud jsou používány při výrobě koksu nebo

uskladněny jako státní hmotná rezerva,

při nákupu minerálních olejů barvených či značkových dle zákona č. 136/1994 Sb.,

ve znění pozdějších předpisů, a tyto výrobky byly prokazatelně použity k výrobě tepla.

Při použití pro zemědělskou prvovýrobu, lesní školky, obnovu a výchovu lesa.

Lih

Předmětem daně z lihu je ethanol včetně neodděleného lihu vzniklého kvašením v jakýchkoli výrobcích. Základem pro stanovení výše spotřební daně z lihu je množství vybraných výrobků vyjádřených v hektolitrech etanolu při 20 °C. V dokladech, které se vztahují k těmto vybraným výrobkům, musí být vždy uvedeno objemové procento lihu ve výrobku.

Od spotřební daně z lihu je osvobozen lih, který je určen pro výrobu potravin nepodléhající spotřební dani, pro výrobu léčiv a aromat. Od daně je rovněž osvobozen denaturovaných lih, což znamená lih, který se procesem denaturace stane nepoživatelným.

Pivo

Předmětem daně z piva je pivo nebo směs piva s nealkoholickými nápoji, které obsahují více než 0,5 % objemových alkoholu. (Jedná se i o německé pivo Radler, které je směs piva a limonády). Základem daně je množství piva vyjádřené v hektolitrech. Výše daně se vypočte vynásobením množství piva, příslušné koncentrace a příslušné sazby daně.

Zvláštností spotřební daně z piva je, že výše sazby je ovlivněna množstvím piva, které je vyrobené v kalendářním roce daným subjektem a dále na nezávislosti na jiném subjektu. Důležité je rozlišit, zda se jedná o malý nezávislý pivovar či ne. To je zásadní pro stanovení odpovídající sazby spotřební daně. Zákon totiž stanovuje základní sazbu a sníženou sazbu pro tyto malé nezávislé pivovary. Malý nezávislý pivovar je ten, jehož roční výstav, včetně piva vyrobeného v licenci, není větší než 200 000 hektolitřů a který není právně ani hospodářsky závislý na jiném pivovaru.

Od spotřební daně je osvobozeno pivo určené pro výrobu octa, léčiv a přísad do potravin a nápojů, které nepodléhají spotřební dani.

Víno

Pro správu spotřebních daní z vína jsou vybranými výrobky – víno, fermentované nápoje a meziprodukty, které obsahují více než 1,2 % a méně než 22 % objemových alkoholu. Za fermentované nápoje a meziprodukty jsou považovány nápoje typu vermut, sherry, portské apod.

Z hlediska daně je důležité členění na víno tiché a šumivé. Šumivé víno je specifikováno jako „víno plněné do láhve s hřibovitou zátkou upevněnou zvláštním

úchytným zařízením, nebo který má při uzavřeném obsahu při 20 °C přetlak 3 bary a více, který lze odvodit z přítomnosti rozpuštěného oxidu uhličitého“. [8]

Tiché víno je víno, které tyto náležitosti nesplňuje.

Základem daně je množství vína a meziproductů vyjádřené v hektolitrech. U tichého vína je zákonem stanovena nulová sazba daně.

Od spotřební daně je osvobozeno víno a meziproducty, které jsou použity na výrobu vinného octa, léčiv, potravin a nápojů, které nejsou vybranými výrobky. Od této daně je také osvobozeno víno, které je vyrobené pro vlastní spotřebu a pro spotřebu osob blízkých. Ovšem množství tohoto vína nesmí ročně přesáhnout pětiset litrů a nesmí být prodáváno.

Tabák a tabákové výrobky

Mezi tyto vybrané výrobky patří cigarety, cigarillos, doutníky a tabák ke kouření. Výjimečností této daně je skutečnost, že se jedná o kombinovanou daň, která je složena ze specifické a kalorické složky daně. Pro stanovení výše daně je důležité nejen množství, ale i jeho hodnota (konečná cena spotřebitele). Pro specifickou nebo-li pevnou část daně je rozhodující množství cigaret, doutníků a cigarillos vyjádřené v kusech, pro tabák je vyjádření v kilogramech. U valorické nebo-li procentní části daně je daň stanovena dle ceny pro konečného spotřebitele, které je uvedeno v zákoně č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů.

Všechny tabákové výrobky vyrobené či dovezené na daňové území ČR musí být označeny tabákovými nálepkami, které potvrzují uhrazení daně z tabákových výrobků. Objednávka tabákových nálepek plní funkci daňového přiznání. Daň je zaplácena použitím tabákové nálepky. [8]

4.2.2 Daň z přidané hodnoty

Tuto daň upravuje zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Od 1. 5. 2004 je daň z přidané hodnoty (DPH) uplatňována v souladu s předpisy Evropského společenství.

Daň z přidané hodnoty je univerzální nepřímou daní. Jedná se o daň ze spotřeby, kterou se zatěžuje přidaná hodnota poskytovaného zboží a služeb. Daň se vybírá v každém

článku výroby, distribuce a dodávky. Tato daň tedy postihuje na každém stupni technologického zhodnocení nebo distribuce nově vytvořenou hodnotu výrobku či služby. Plátce DPH odvádí daň z té části hodnoty výrobku nebo služby, kterou sám přidal. Odvedená daň se mu vrací v tržbách za prodané zboží a služby, z tohoto důvodu působí DPH neutrálně na podnikatelské subjekty. Nositel daňového břemene (poplatníkem) je konečný spotřebitel. [19]

Předmět DPH

Předmětem DPH je podle § 2 platného zákona o DPH především:

Dodání zboží nebo převod nemovitostí, poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti, pořízení zboží z jiného členského státu Evropské unie za úplatu, uskutečněné v tuzemsku osobou povinnou k dani, dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku.

Daňové subjekty

Poplatníkem DPH je spotřebitel, který kupuje zboží nebo službu zatíženou DPH nebo dováží zboží ze třetích zemí (země mimo EU).

Plátcem DPH je osoba povinná k dani a dovozce ze třetích zemí. Osoba povinná k dani je osvobozena od uplatňování DPH, pokud její obrat nepřesáhne za nejvýše 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců částku 1 000 000,- Kč.

Základ DPH

Základem DPH při zdanitelném plnění v tuzemsku je cena zdanitelného plnění bez daně na vstupu, včetně spotřební daně (pokud jde o zboží zdaněné spotřební daní), dotace k ceně a vedlejších souvisejících výdajů (balné, cena přepravy, pojištění zásilky). Jestliže zdanitelné plnění není vyjádřené v penězích (nepeněžní plnění nebo bezúplatný převod) nebo se jedná o použití pro účely nesouvisející s ekonomickou činností plátce, je základem DPH cena stanovená podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů.

Sazby DPH

V Česku se uplatňují **dvě sazby DPH – základní a snížená**. (V některých zemích jsou i čtyři sazby). V Česku byla DPH poprvé uplatněna od ledna roku 1993. Do tohoto roku se v ČR uplatňovala daň z obrátu.

První zákon o DPH vydržel v České republice v platnosti beze změn dva roky. Jeho první novela začala platit 1. 1. 1995 a trh se zákonem řídil až do 30. 4. 2004. Snížená sazba daně z přidané hodnoty tehdy zůstala na pěti procentech. Snížila se ovšem základní sazba, a to ze 23 % na 22 %. Celkem byl původní zákon o dani z přidané hodnoty novelizován desetkrát.

Poměrně zásadním se stal rok 1998, kdy proběhl převod některých druhů zboží ze snížené do základní sazby DPH. Vyššímu zdanění začala podléhat například elektrická energie nebo pevná paliva. Do té doby docházelo spíše jen k rozšiřování počtu položek zboží a služeb se sníženou sazbou daně.

V tabulce č. 3 je uveden vývoj sazeb DPH v ČR od roku 1993 do roku 2013. Pro lepší znázornění je tento přehled zanesen do grafu č. 1.

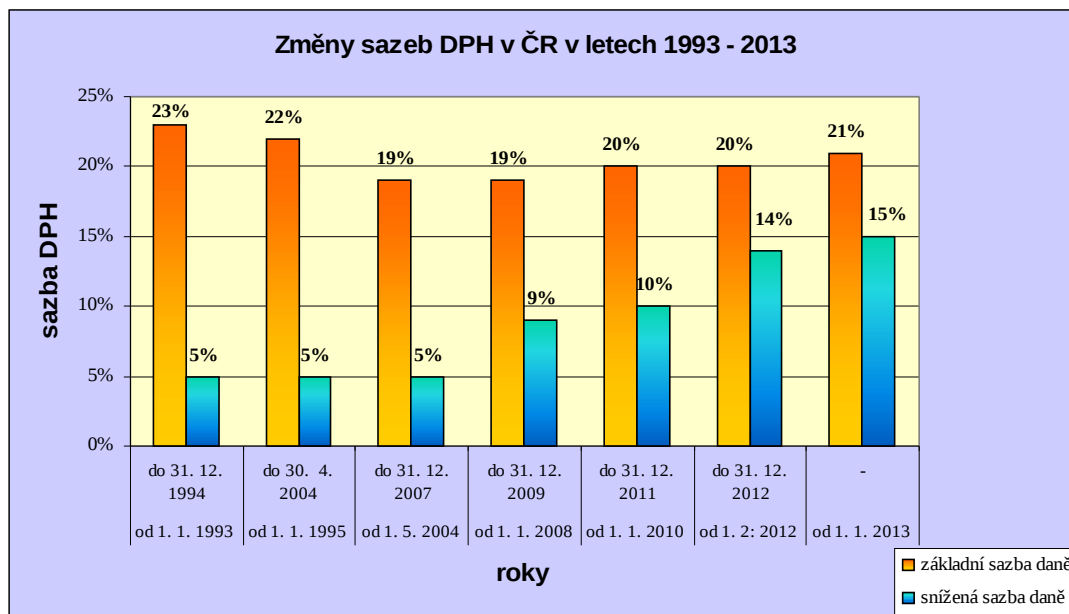
Tabulka č. 3. Vývoj sazeb DPH v ČR od roku 1993 do roku 2013.

		základní sazba daně	snížená sazba daně
od 1. 1. 1993	do 31. 12. 1994	23%	5%
od 1. 1. 1995	do 30. 4. 2004	22%	5%
od 1. 5. 2004	do 31. 12. 2007	19%	5%
od 1. 1. 2008	do 31. 12. 2009	19%	9%
od 1. 1. 2010	do 31. 12. 2011	20%	10%
od 1. 2. 2012	do 31. 12. 2012	20%	14%
od 1. 1. 2013	Dosud	21%	15%

Pramen: Sběrka zákonů

Graf č. 1. Změny sazeb DPH v ČR v letech 1993 - 2013.

Pramen: Sbírka zákonů

Vstup České republiky do Evropské unie zásadním způsobem ovlivnil českou právní úpravu i praktickou aplikaci DPH. Stejně jako u spotřebních daní, i u DPH tvoří Evropská unie jeden daňový prostor. Daň z přidané hodnoty je v Evropské unii harmonizována více než spotřební daně.

Problematika daně z přidané hodnoty je dnes složitější než dříve, protože každý členský stát EU má svou vlastní daňovou legislativu a odlišné sazby DPH, které se během let různě mění. [8]

Zdanění při intrakomunitárních plněních

Pokud se jedná o dodání zboží či služeb mezi zeměmi Evropské unie hovoříme o tzv. intrakomunitárním plnění. Při těchto plněních se uplatňují dva principy:

Princip země původu – DPH se vybere ve státě, ze kterého se zboží dodává nebo služba poskytuje. Přitom se uplatní sazby a pravidla platná pro tuto zemi. Tento způsob se využívá tam, kde se plnění uskutečňuje vůči konečnému spotřebiteli. Například v rámci turistického ruchu, kdy turisté v jiné členské zemi EU nakupují zboží a služby zdaněné DPH podle zákona dané země.

Princip země určení – DPH se vybírá až ve státě určení. Z hlediska dodávajícího plátce jde o osvobozené plnění. Ve státě určení je plátce, který plnění přijímá, povinen do daně na výstupu zahrnout tuto daň. Jde o tzv. princip odložené platby, protože se daň odvádí později, než kdyby ji plátce musel zaplatit celnímu úřadu. Tento princip v intrakomunitárních plněních převládá.

Zdanění při plnění ve vztahu ke třetím zemím. Tato situace se týká vztahu k nečlenským zemím Evropské unie.

Dovoz zboží a služeb ze třetích zemí

Termínem „dovoz zboží“ se označuje vstup zboží ze třetí země na území Evropské unie. V těchto případech je DPH vybírána prostřednictvím celních orgánů v tom státě EU, ve kterém je zboží na území EU propuštěno bez ohledu na členský stát, do kterého se zboží dováží. Například: zboží je letecky dovezeno z Ameriky na letiště v Praze, ale je určeno do Polska, kam bude dále převezeno. Zdanění tohoto zboží provedou celní orgány ČR. Zdaňuje se vždy podle předpisů a sazeb té země, která zdanění uskuteční. [6]

Dovoz služeb není předmětem DPH.

Základ daně při dovozu zboží zahrnuje:

- Základ pro vyměření cla (celní hodnota zboží)
- Clo, dávky a poplatky splatné z důvodu dovozu zboží
- Vedlejší výdaje z hranice státu do místa prvního určení v tuzemsku (tyto výdaje musí přímo souviset s dodávkou zboží.

Jsou to zejména: provize a odměny, ceny nádob a obalů, úhrada ceny licence vztahující se k dováženému zboží, náklady na dopravu a pojištění dováženého zboží až na místo, kde zboží vstupuje na celní území EU, výlohy za nakládání, vykládání a manipulaci.)

- Spotřební daň

Daňová povinnost při dovozu zboží vzniká dne, kdy vzniká povinnost uhradit clo, a to i v případech, kdy je zboží dovezené beze cla. Pokud rozhodnutí o propuštění zboží bylo učiněno na písemném celním prohlášení JSD (Jednotný správní doklad), vzniká

daňová povinnost dnem propuštění do příslušného celního režimu a plátce je povinen daň uvést do svého daňového přiznání v období, ve kterém bylo zboží propuštěno do daného celního režimu. [19]

Vývoz zboží a služeb

Vývozem zboží se rozumí výstup zboží z území EU do třetí země. Vývoz zboží a služeb je od daně osvobozen, ovšem zůstává nárok na odpočet daně. Vývoz zboží je plátce povinen uvést do daňového přiznání. Vývoz zboží je nutné prokázat. (Například jednotným správním dokladem potvrzeným celními orgány.) [14]

Zdaňovací období, daňové přiznání a splatnost daně

Zdaňovacím obdobím u DPH je kalendářní měsíc nebo kalendářní čtvrtletí – dle výše obratu. Plátce daň uvádí v daňovém přiznání za zdaňovací období, ve kterém mu vznikla povinnost přiznat daň.

Daňové přiznání se podává do 25 dnů po skončení zdaňovacího období, a to i v případě, že plátcí nevznikla daňová povinnost. Vlastní daňová povinnost je splatná ve lhůtě pro podání daňového přiznání.

Rozpočtové určení

Z hlediska příjmů veřejných financí je daň z přidané hodnoty sdílenou daní. Na výnosu DPH se podílejí tyto veřejné rozpočty.

Rozpočty obcí – obce získávají podíl 20, 83 % z celostátního hrubého výnosu DPH

Rozpočty krajů – kraje získávají podíl 7,86 % z celostátního hrubého výnosu DPH

Státní rozpočet – získává zbytek výnosu tj. 71,31 %. [24]

4.2.3 Ekologické daně

České republice vznikla v souladu s podmínkami členství v Evropské unii povinnost k 1. lednu 2008 zavést daň z elektřiny, ze zemního plynu a z pevných paliv. Tato povinnost byla zapracována do zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Ekologické daně se dotýkají hlavně výrobců, dodavatelů a některých spotřebitelů energetických produktů.

Předmět daně se liší v závislosti na druhu energetického produktu. V případě daně ze zemního plynu se jedná o zemní plyn a některé další plyny. V případě pevných paliv jde zejména o černé uhlí, hnědé uhlí, koks a ostatní uhlovodíky. Předmětem daně z elektřiny je elektřina.

Správu těchto daní vykonávají celní orgány. U příslušného celního úřadu je nutné se zaregistrovat k těmto daním a podat daňové přiznání. Celní orgány vydávají dva typy povolení. Jedním z nich je povolení k nabytí osvobozených energetických produktů. Druhý typ povolení je povolení k nabytí energetických produktů bez daně. Fyzické nebo právnické osobě, která není držitelem povolení, nesmí být energetické produkty bez daně či produkty osvobozené od daně dodány. [11]

Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů

Předmětem daně je - zemní plyn a některé další plyny uvedené pod kódy nomenklatur (KN) 2711 11, 2711 21, 2711 29 a 2705.

Plátcem daně ze zemního plynu je:

- dodavatel, který na daňovém území dodal plyn konečnému spotřebiteli,
- provozovatel distribuční soustavy, provozovatel přepravní soustavy a provozovatel podzemního zásobníku plynu,
- fyzická nebo právnická osoba, která použila plyn zdaněný nižší sazbou daně k účelu, kterému odpovídá vyšší sazba daně,
- fyzická nebo právnická osoba, která použila plyn osvobozený od daně k jiným účelům, než na které se osvobození od daně vztahuje,
- fyzická nebo právnická osoba, která spotřebovala nezdaněný plyn, s výjimkou plynu osvobozeného od daně.

Od daně je osvobozen například plyn určený:

- pro výrobu tepla v domácnostech,
- k výrobě elektřiny,

Sazby daně jsou stanoveny v § 6 zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, a liší se podle druhu plynu. Základem daně je množství plynu v MWh spalného tepla.

Daň z pevných paliv

Předmětem daně jsou – **pevná paliva** – černé uhlí, brikety a produkty z černého uhlí, hnědé uhlí, koks a polokoks z černého uhlí, hnědé uhlí nebo rašeliny a ostatní uhlovodíky uvedené pod KN 2706, 2708, 2713 až 2715 užívané pro výrobu tepla. [11]

Plátcem daně z pevných paliv je

- dodavatel, který na daňovém území dodal pevná paliva konečnému spotřebiteli,
- fyzická nebo právnická osoba, která použila pevná paliva osvobozená od daně k jiným účelům, než na které se osvobození od daně vztahuje,
- fyzická nebo právnická osoba, která spotřebovala nezdaněná pevná paliva, s výjimkou pevných paliv osvobozených od daně.

Od daně jsou osvobozena například paliva určená

- k výrobě elektřiny,
- k výrobě koksu,
- jako pohonná hmota nebo palivo pro plavby na vodách na daňovém území.

Sazba daně činí 8,50 Kč/GJ spalného tepla v původním vzorku. Základem daně je množství pevných paliv vyjádřené v GJ spalného tepla v původním vzorku.

Daň z elektřiny

Předmětem daně je - elektřina uvedená pod KN 2716.

Základem daně je množství elektřiny v MWh. Sazba daně činí 28,30 Kč/MWh.

Výše daně se vypočítá vynásobením základu daně sazbou daně.

Plátcem daně z elektřiny je podle zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů:

- dodavatel, který na daňovém území dodal elektřinu konečnému spotřebiteli,
- provozovatel distribuční soustavy a provozovatel přenosové soustavy,
- fyzická nebo právnická osoba, která použila elektřinu osvobozenou od daně k jiným účelům, než na které se osvobození od daně vztahuje,
- fyzická nebo právnická osoba, která spotřebovala nezdaněnou elektřinu, s výjimkou elektřiny osvobozené od daně.

Od daně je osvobozena například elektřina, která je:

- ekologicky šetrná,
- vyrobená v dopravních prostředcích, pokud je tam spotřebována,
- použitá k technologickým účelům nezbytným pro výrobu elektřiny nebo kombinovanou výrobu elektřiny a tepla,
- použitá ke krytí ztrát v přenosové nebo distribuční soustavě.

Povinnost daň přiznat a zaplatit vzniká dnem dodání plynu, pevných paliv nebo elektřiny konečnému spotřebiteli.

Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc, termín pro podání a splatnost daně je do 25. dne následujícího po skončení zdaňovacího období.

Výnosy z ekologických daní jsou příjmem státního rozpočtu. [11]

4.3 Clo

Tento pojem nedefinuje žádný současný právní předpis. V průběhu svého vývoje měnilo clo své funkce, tudíž se odborníci zdržují vytvoření jasné definice.

Dle M. Bakeše lze pojem clo definovat jako „*povinnou platbu sui generis, stanovenou právními předpisy, která je vybírána v přímé souvislosti s přechodem přes státní hranici od osob, které zboží dovážejí, respektive vyvážejí, nebo od osob, pro které je takovéto zboží dováženo nebo vyváženo.*“ [1]

M. Dausès říká, že „cla jsou veškeré dávky, které se vybírají dle celního sazebníku v souvislosti s přechodem zboží přes hranice. (Pojem celní sazebník je vysvětlen níže v této kapitole). [4]

Clo je specifickým neúvěrovým příjmem státního rozpočtu a rozpočtu Evropské unie, svou povahou velmi blízkým dani, někdy je clo považováno přímo za zvláštní daň ze spotřeby. Clo plnilo jednak funkci fiskální, jednak ochrannářskou, kdy chránilo vnitřní trh příslušného státu. [8]

Ochrannářská funkce ztrácí v posledních letech na významu, a to v důsledku podpory volného pohybu zboží. Mezinárodní celní systém je upraven mezinárodními dohodami. Dále vznikají celní unie, kde pohyb zboží mezi členskými státy nepodléhá clu.

V České republice respektive v celé Evropské unii se vybírá pouze dovozní clo. Předmětem cla je tedy zboží dovážené do EU z třetích zemí (zemí mimo EU).

Před vstupem ČR do EU byla celá částka vybraného cla odváděna do rozpočtu ČR. Ale po vstupu do EU má každá členská země povinnost odvést do rozpočtu EU 75 % z celkové částky vybraného cla. Z toho vyplývá, že ČR si ponechává podíl z celkové částky vybraného cla ve výši 25 %. Tato částka slouží na pokrytí nákladů spojených s výběrem cla.

Na cla je možné nahlížet z několika hledisek, podle kterých se clo člení na jednotlivé druhy.

Druhy cel

Dle Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává Celní kodex Společenství, rozlišujeme clo:

- **Podle pohybu zboží:**

Dovozní clo – je clo vybírané z dováženého zboží a z hlediska používání je clem nejpoužívanějším.

Vývozní clo – vývozní clo se uplatňuje na vyvážené zboží. Formálně vývozní cla upravovaly, až do doby vstupu do EU, i české celní předpisy. Obsahují je také celní předpisy Společenství. Celní sazebník Společenství však neobsahuje sazby pro vývozní cla, a proto se taková cla v současné praxi neaplikují.

- **Podle účelu a realizované funkce cla**

Obchodně politická cla

Prohibitivní cla (diskriminační) – jsou cla, jejichž sazby jsou stanoveny tak vysoké, že prakticky úplně zabraňují dovozu nebo vývozu zboží, na které jsou uvalena.

Skleníková cla – jejich účelem je chránit před zahraniční konkurencí nově se rozvíjející sektor hospodářství dovozního státu nebo odvětví výroby, které prochází restrukturalizací.

Kompenzační cla – jsou zaváděna s cílem zmírnit rozdíly mezi produkcí v dovozní zemi vyráběnou za objektivně horších produkčních podmínek a zbožím dováženým ze zemí s lepšími produkčními podmínkami. Uplatňují se především v obchodu se zemědělskými výrobky.

Vyjednávací cla – slouží jako vyjednávací prostředek při obchodně-politických jednáních.

Preferenční cla – zvýhodněnými sazbami se preferují dovozy zboží původem z určitých zemí. Například z málo rozvinutých zemí nebo z členských zemí oblasti volného obchodu.

Nižší preferenční clo zvýhodňuje přístup takového zboží na trh v porovnání s obvyklou výší všeobecných a smluvních cel.

Ochranná cla

Antidumpingová cla – jsou zaváděna za účelem ochránit domácí produkci v dovozní zemi proti dumpingu. Kompenzují zpravidla umělé snížení ceny vyváženého zboží, která může klesat až pod výrobní náklady.

Vyrovnávací cla – jsou ochranným opatřením tarifního charakteru, uložením vyrovnávacího cla na dovozy v případech, kdy státní orgány vyvážející země poskytly nedovolenou podporu (subvenci) na jeho výrobu, vývoz, prodej nebo dopravu. Další podmínkou pro zavedení vyrovnávacího cla je prokazatelná skutečnost, že dovozem výrobku s nedovolenou podporou byla výrobnímu odvětví v dovozní zemi způsobena újma.

Dodatečná cla – „přirážka cla“ ke clu stanovenému dle celního sazebníku z ochrannářských obchodně-politických důvodů. Takovým opatřením byla například v devadesátých letech v tehdejší Československu a později i v České republice zavedena dovozní přirážka jako součást tzv. „ekonomických balíčků“.

Odvetná cla – představují přirážky k celním sazbám, případně zavedení zvláštního cla ze zboží, které podle celního sazebníku clu nepodléhá, stanovené na přechodnou dobu

z důvodu hospodářské odvetvy na zboží dováženého státu, který v hospodářských vztazích diskriminuje dovozní stát.

- **Podle sazeb:**

Cla valorická – jejich výše se vypočítává jako procentuální podíl z hodnoty zboží. Český celní sazebník používal až do vstupu ČR do EU výhradně cla kalorická. Najdou se však i výjimky. Například u osobních automobilů se výše cla určovala podle objemu motoru, u televizorů se vycházelo z délky úhlopříčky obrazovky, u cigaret a doutníků byl směrodatný počet kusů. (Kárník)

Cla specifická – jsou cla založená na množství zboží, ne na jeho hodnotě. Je tedy stanoveno, kolik peněz se zaplatí za určité množství zboží.

Cla kombinovaná (diferencovaná) – jedná se o kombinaci procentuální sazby a sazby specifického cla.

Cla klouzavá – sazba cla se vztahuje k ceně zboží a cenovým pohybům na trhu EU.

- **Podle způsobu stanovení cla:**

Autonomní cla – jsou určována jednostranným rozhodnutím EU. Obecně byla používána v případech, kdy není u dováženého zboží známa země původu. Celní sazebník využívá autonomní cla pouze v případech, kdy jsou nižší než smluvní cla v sazebníku uvedená.

Smluvní cla – se stanovují na základě mezinárodních smluv mezi EU a dalšími státy. Jsou smluvně vázána, proto není možné si je libovolně zvyšovat. Tvoří základ tarifního systému a zpravidla jsou i základem pro výpočet preferenčních cel. [10]

Výše cla jednotlivých druhů zboží je uvedena v Celním sazebníku.

Celní sazebník

Celní sazebník je v EU vydán jako právní předpis – Nařízení Rady (EHS) č. 2658/1987 ze dne 23. 7. 1987 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku.

V příloze č. 1 tohoto předpisu je uveden celní sazebník. Pro každý rok Evropská unie vydává nový celní sazebník. Každoroční změna celního sazebníku je vydávána Nařízením

Komise EU. Celní sazebník pro následující kalendářní rok musí být vydán nejpozději do 31. 10. tohoto roku, aby bylo dostatek času připravit se na změny. [10]

Celní sazebník můžeme najít na stránkách celní správy. Konkrétně na stránce: <http://www.celnisprava.cz/cz/clo/sazebni-zarazeni-zbozi/spolecny-celni-sazebnik-es/Stranky/default.aspx>

Celní sazebník je rozdělen dle struktury Kombinované nomenklatury a obsahuje tyto údaje:

- číselné kódy Kombinované nomenklatury,
- přesný popis zboží,
- smluvní sazba,
- doplňková jednotka – měrná jednotka, ve které se vyjadřuje množství zboží.

Celní sazebník se skládá z 11 tříd (např. první třída jsou – živá zvířata, živočišné produkty, poslední jedenáctou třídu představují umělecká díla, sběratelské předměty a starožitnosti). Dále se celní sazebník skládá z 98 kapitol. Celní sazebník je založen na Kombinované nomenklatuře, která obsahuje tisíce podpoložek. Podpoložka se skládá z osmimístného kódu. Například podpoložka č. 1905 20 90, která je vysvětlena dle celního sazebníku v tabulce č. 4.

Tabulka č. 4. Vysvětlení podpoložky 1905 20 90 celního sazebníku.

Podpoložka č. 1905 20 90	
19 - kapitola	přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo
1905 - obecný název	pekařské zboží, jemné nebo trvanlivé pečivo, též obsahující kakao; hostie, prázdné oplatky používané pro farmaceutické účely, oplatky na zalepování, rýžový papír a podobné výrobky
20 - upřesňující skupina	perník a podobné výrobky
90 - úplná konkretizace	Obsahující 50 % hmotnostních nebo více sacharózy (včetně invertního cukru vyjádřeného jako sacharóza)

Zdroj – celní sazebník

Zařazení zboží do správné podpoložky je velice obtížné a důležité jak pro vyměření cla, tak i pro daň z přidané hodnoty a v některých případech i spotřební daně. Pro stanovení cla nestačí jen Celní sazebník Společenství, ale je třeba použít i další předpisy EU.

Je nutné ověřit, zda příslušný druh zboží nepodléhá dalším opatřením např. preferenčnímu zvýhodnění, antidumpingovému clu, atd.

Právě zařazení zboží do správné podpoložky celního sazebníků je nejčastější chybou prováděnou ze strany deklarantů.

Pro zjištění všech skutečností je nejvhodnější využít informační systém označovaný jako TARIC.

TARIC – celým názvem Integrovaný celní sazebník Evropského společenství vydává Komise v souladu s článkem 6 Nařízení Rady (EHS) č. 2658/1987 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku.

Odkaz na TARIC opět najdeme na stránkách celní správy.

<http://www.celnisprava.cz/cz/aplikace/Stranky/taric-cz.aspx>

TARIC obsahuje následující údaje:

- Kombinovanou nomenklaturu
- Tarifní opatření – sazby cla, preference, kvóty
- Obchodní opatření – antidumpingová a vyrovnávací cla
- Zemědělská opatření – vyrovnávací poplatky, zemědělské komponenty, refundace pro základní zemědělské výrobky
- Opatření omezující pohyb zboží – zákazy a omezení dovozu/vývozu, množstevní omezení

Každodenní změny v legislativě EU jsou zaznamenávány do databáze, která je nepřetržitě aktualizována.

5 Celní správa České republiky a vstup na jednotný vnitřní trh

Podle zákona č. 17/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je Celní správa České republiky soustavou správních orgánů a ozbrojeným bezpečnostním sborem. Celní správa spadá pod ministerstvo financí. Jako orgány celní správy, které jsou správními úřady a organizačními složkami státu, jsou od 1. 1. 2013 zřízeny:

Generální ředitelství cel,

celní úřady pro jednotlivé kraje + Celní úřad Praha Ruzyně.

Za dobu své existence prošla celní správa velkými změnami a transformacemi. V následujícím textu jsou uvedené důležité mezníky v historii celnictví ČR.

5.1 Stručná historie celnictví na českém území do roku 2004

První zmínky o clu jsou velmi staré. Dokonce již v Bibli nacházíme zmínku o celnictví. Jeden z evangelistů – apoštol sv. Matouš byl celníkem. V novém zákoně, v Evangeliiu sv. Matouše je zmínka o hostině Krista u celníka Matouše. Celní řemeslo patří k nejstaršímu povolání vůbec. Je prokázáno, že v době říše římské se vybíralo clo a jsou dochovány důkazy o celních sazbách a smlouvy o nájmu práva clo vybírat, jelikož vybírání cla bylo velmi výnosným obchodem. Ve franské říši byl výběr cel a mýta, na rozdíl od říše římské, výlučně právem panovníka. Pro panovníka vybírali clo pověřeni úředníci – telonarii. [14]

Mýta a cla tvořila vždy významný příjem pro stát, panovníka či pro toho, kdo měl právo jej vybírat. Zároveň tvořila regulovatelnou ochranu místních výrobců před zahraniční konkurencí tím, že tvořila překážky obchodu a dopravě zboží. Ovšem tato regulace měla i záporné dopady ve formě nežádoucího brždění rozvoje místních regionů. [10]

S prvními písemnými zmínkami o clech se setkáme již v záznamech ze starověké Mezopotámie, kde cla tvořila část příjmů chrámů. Doklady o existenci celníků najdeme i

v Písmu svatém (Bibli). Například v Novém zákoně, v Evangeliiu sv. Matouše, kde je zmínka o hostině Krista u celníka Matouše. [14]

Na našem území bylo vybírání cla původně záležitostí výlučně knížete, později českého krále. Nejstarším dochovaným písemným dokumentem na našem území z oblasti celnictví je tzv. „Reffelstettenský celní řád“. Tento dokument reguloval především uvalování cla v závislosti na druhu zboží, obchodní cestě a etnické příslušnosti plátce cla. Na našem území se vybíraly poplatky (clo a mýto – někdy bylo obtížné tyto poplatky odlišit). Nejprve se clo vybíralo v naturální formě, později, kdy docházelo již k ražení mincí, se přešlo na formu peněžní. Celková reorganizace celnictví byla provedena na našem území v 16. století Ferdinandem I. Habsburským, s cílem zlepšit situaci státní pokladny. V Čechách byla vytvořena síť celních stanic a bylo zavedeno clo z vyváženého zboží. K zajímavostem Ferdinandova mandátu patří fakt, že zboží, u kterého se nedala určit přesná měrná nebo váhová jednotka, se clo platilo určitým procentem z prodejní ceny. [10]

Celní politiku v Čechách také významně ovlivnil nový ochránářský celní řád z roku 1737. Výsledkem bylo zavedení vysokého cla na dovoz zboží z ciziny, které bylo možno vyrobit na našem území. Zároveň stanovuje velmi nízká cla na totéž zboží, jež se vyrábělo v některých zemích rakouské monarchie. [5]

Dalším důležitým mezníkem ve vzniku celní správy bylo vytvoření finanční stráže v r. 1843. Finanční stráž byl ozbrojený sbor, organizovaný dle vzoru armády a četnictva. V padesátých letech 19. století došlo k dobudování systému celní správy a prohloubení celního řízení. Po vytvoření Československé republiky v roce 1918 byl převzat s celým rakousko-uherským právním řádem a správním systémem i celní tarif z roku 1906 s mnohými systémy přírážek k celním sazbám. Tyto sazby dosáhly v roce 1921 až 900 %, a to v důsledku poklesu hodnoty československé měny a z fiskálních důvodů. Vyšší celní sazby v té době měly pouze USA, Španělsko, Maďarsko, Polsko, Jugoslávie a Argentina. Celní sazby byly snižovány v jednotlivých mezinárodních obchodních dohodách, které začalo Československo uzavírat od roku 1924. [10]

Důležitým aktem novodobé historie celnictví bylo přistoupení Československa k Všeobecné dohodě o clech a obchodu (GATT) sjednané v Ženevě v říjnu 1947. Počátkem roku 1949 byla provedena další zásadní reorganizace celní správy. Finanční

stráž byla zrušena, staré finanční orgány zlikvidovány a jejich správa přenesena na národní výbory. Vládní nařízení z července 1952 začlenilo celní správu pod ministerstvo zahraničního obchodu. Organizace celní správy představovala dva stupně, a to ústřední celní správu a celnice, kterých, dnem účinnosti vládního nařízení v srpnu 1952, bylo na území tehdejšího Československa zřízeno 86 celnic. Politická situace a s ní spojené úkoly kladené na tehdejší celní správu vyžadovaly novou právní úpravu. Byl jí celní zákon č.36/1953 Sb., který svoji funkci plnil až do roku 1974. V roce 1974 byl vydán nový Celní zákon č. 44/1974 Sb., který poprvé upravoval povinnosti a oprávnění celníka v podobě, v jaké je v podstatě známe u současného celního zákona. [13]

Současná podoba celní správy se začala formovat v roce 1993, kdy se celní správa opět po 40 letech vrátila do resortu ministerstva financí. V tomto roce nabyl účinnosti dodnes platný, avšak několikrát novelizovaný celní zákon č. 13/1993 Sb., (dále jen „ celní zákon“). Spolu s ním byly nově vydány všechny celní předpisy nižší právní síly. Aby byl přerod celní správy úplný, dochází ke změně uniforem, hodnotního označení a k celkové reorganizaci celní správy. Dřívější výhradně pracovní vztah v rámci celní správy se mění na vztah služební. Celní správa se vrátila ke svému původnímu poslání, výběru cel a dalším činnostem v oblasti celního řízení a dohledu. [10]

Důležitým mezníkem pro celní správu byl vstup České republiky do Evropské unie k 1. 5. 2004, který znamenal zapojení ČR do jednotného trhu EU, což mělo přímé dopady na činnost celní správy.

5.2 Jednotný trh EU

Evropská unie má charakter jednotného trhu. Společný trh je kromě vytvoření celní unie, která se týká volného pohybu zboží, založen na odstranění ještě dalších překážek. Jedná se o volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu.

Volný pohyb zboží – zahrnuje pohyb jak průmyslových, tak i zemědělských výrobků mezi členskými státy bez jakýchkoliv překážek. Ovšem určité společné zdravotní a bezpečnostní standardy musí být respektovány u výrobků, jako jsou potraviny, léčiva, automobily a chemické výrobky.

Volný pohyb služeb – zásadní význam pro fungování vnitřního trhu mají služby dopravní, finanční, ale i telekomunikační. O poskytování služby se jedná v případě, kdy poskytovatel služby má sídlo v jiném členském státě, než ten, komu je služba poskytována.

Volný pohyb kapitálu – umožňuje ukládat kapitál tam, kde pro něj existují nejvýhodnější podmínky. Znamená to, že neexistují překážky při vývozu a dovozu měn. Volný pohyb kapitálu znamená volný pohyb plateb a kapitálu v užším smyslu, tj. hlavně investic.

Volný pohyb osob – představuje právo usazovat se, pracovat a žít v kterémkoliv členském státě EU včetně práva nabývat majetek. [21]

Vytvoření vnitřního trhu přineslo důležitou výzvu pro celní správy v rámci EU v souvislosti s bojem proti celním podvodům. Zrušením celních kontrol na hraničních přechodech se zvýšilo riziko celních podvodů a jejich povaha nabyla mezinárodního charakteru. Tato situace vyžaduje užší spolupráci a rozsáhlejší úsilí členských států v boji proti porušování celních předpisů. [18]

Vstup do EU s sebou přinesl mnoho změn, které měly významný dopad na činnost Celní správy ČR.

5.3 Změny, které v celní správě nastaly po vstupu ČR do EU

Zásadní zlom v celní správě ČR nastal 1. 4. 2004, dnem, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie. Tato významná událost měla značný vliv na činnost Celní správy ČR. Od tohoto data zanikly pohraniční celní úřady (vyjma celního úřadu Praha – Ruzyně) a celní správa ukončila pravidelné kontroly na hraničních přechodech. Od této doby prošla celní správa složitým procesem transformace a organizačních změn. Celní správa se musela vyrovnat se změnami, které nastaly v již vykonávaných činnostech, a zároveň převzala několik nových kompetencí.

Vstup ČR do EU měl velký dopad nejen na celní správu jako celek, ale i na její zaměstnance. K 1. 1. 2004 měla CS cca 9400 zaměstnanců. Asi největší dopad na CS bylo zrušení pohraničních celních úřadů. Na pohraničních celních úřadech sloužilo mnohem větší množství celníků než na vnitrostátních celních úřadech. Došlo tedy i k velkému snížení množství práce v oblasti celnictví, které bylo jen zčásti nahrazeno množstvím práce v nových kompetencích. Proto bylo zahájeno radikální snižování počtu zaměstnanců. K 1. 4. 2004 bylo propuštěno přibližně 2000 celníků. CS měla tedy 7400 zaměstnanců. [43]

K 1. 4. 2004 převzala celní správa řadu kompetencí. Mezi nové kompetence patří: provádění mobilního dohledu, kontrola výkonového zpoplatnění, kontrola zaměstnávání cizinců ze zemí EU i mimo EU, kontrola ochrany práv duševního vlastnictví a výkon dělené správy.

5.3.1 Provádění mobilního dohledu

Mobilní dohled vznikl v souvislosti s ukončením činnosti celních orgánů na hraničních přechodech při vstupu ČR do Evropské unie. Celní správa tedy začala vykonávat mobilní dohled od 1. 4. 2004. Od počátku byl profilován jako specializovaná kontrolní složka určená k pátrání po zboží uniklém dohledu celních orgánů a pro zajištění výkonu nově nabytých kontrolních kompetencí CS ČR, zejména v oblasti státního odborného dozoru v silniční dopravě.

Mobilní dohled vykonává:

- kontrolu vybraných výrobků podléhajících spotřební dani,
- kontrolu zaměřenou na dodržování zákazu prodeje neznačených tabákových výrobků a zákazu prodeje lihovin a tabákových výrobků na tržnicích a tržištích (stánkový prodej),
- kontrolu v oblasti ochrany ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin podle Úmluvy CITES,

- kontrolu přepravy odpadů,
- kontrolu v oblasti ochrany duševního vlastnictví a ochrany spotřebitele,
- kontrolu dodržování povinných bezpečnostních přestávek v mezinárodní silniční dopravě dle Dohody AETR,
- kontrolu dodržování povinností vyplývajících ze zákona o povinném značení lihu,
- kontrolu obecné bezpečnosti výrobků,
- kontrolu zaplacení poplatku za užívání dálnic a rychlostních silnic,
- kontrolu přepravních povolení,
- kontrolu dodržování nejvyšší přípustné hmotnosti na nápravu a nejvyšší přípustné hmotnosti nákladních vozidel nebo jízdních souprav,
- kontrolu přepravy nebezpečných věcí (ADR),
- kontrolu označování provozoven,
- v případě mimořádných událostí a katastrof zajišťuje veřejný pořádek jako složka integrovaného záchranného systému, atd. [8]

Mobilní dohled se významně podílí na odstraňování konkrétních celospolečenských problémů. Příkladem může být řešení negativní situace v oblasti stánkového prodeje na příhraničních tržnicích se SRN a Rakouskem, při masivním navážení nelegálního odpadu ze SRN, výskytu velkého množství padělků dálničních kupónů, dovozu a prodeji nelegálního alkoholu a cigaret. Mobilní dohled je zaměřen na provádění kontrol majících význam v oblasti ochrany fiskální (kontroly vybraných výrobků podléhajících spotřební dani) a v oblasti ochrany práv k duševnímu vlastnictví (kontroly stánkového prodeje).

Skupiny mobilního dohledu se zaměřují na kontrolní činnost v oblasti stánkového prodeje zboží a na oblast kontrol velkoobchodů, velkoskladů, velkoobchodů a dopravních prostředků zásobujících tržnice a stánky. Kontrolní akce jsou zpravidla realizovány ve spolupráci s dalšími kontrolními orgány státní správy. Zejména se jedná o Českou obchodní inspekci, Policii ČR, finanční a živnostenské úřady a v posledním období i o hasičský záchranný sbor.

5.3.2 Kontrola výkonového zpoplatnění

V roce 2007 přibyla další významná činnost v podobě kontrolní kompetence v oblasti **elektronického mýtného**. Orgány celní správy provádějí kontrolní činnosti na zpoplatněných komunikacích v systému elektronického mýtného a systému časového zpoplatnění pozemních komunikací. Kontrolní činnost v systému časového zpoplatnění je zaměřena na kontrolu dálničních kupónů. Kontrola elektronického mýtného se vztahuje na autobusy a nákladní auta s hmotností vyšší než 3,5 tuny. Každé takové vozidlo musí být vybaveno elektronickou palubní jednotkou (tzv. Premid jednotka). Výše tarifu mýtného je závislá na třídě silnice, délce ujetého úseku, počtu náprav a emisní třídě vozidla.

Výstavbu mýtných bran provedla společnost Kapsch. Elektronický systém v České republice používá mikrovlnnou technologii. Systém elektronického mýtného pomocí kontrolních bran monitoruje vozidla užívající zpoplatněnou komunikaci a zaznamenává všechny registrační značky vozidel podléhající mýtné povinnosti. V případě, že existuje podezření z porušení právních předpisů v této oblasti, je hlídkám mobilní kontroly Celní správy ČR v rámci systému elektronického mýtného zaslán podnět pro kontrolu. V tomto případě je řidič zastaven a při potvrzení podezření z porušení, také postižen.

Ovšem Celní správa ČR nemá oprávnění vybírat či vymáhat mýtné. Příslušníci celní správy vykonávají dle zák. č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, kontrolní činnost v systému elektronického mýtného. Dále se celní orgány řídí služebním předpisem č. 103/2012. Kontrolní činnost v systému elektronického mýtného a časového zpoplatnění. Celníci mají oprávnění zastavit vozidlo jedoucí v systému elektronického mýtného, zjistit totožnost řidiče a provozovatele vozidla (není-li řidič současně provozovatelem), zkontrolovat, zda je vozidlo vybaveno funkčním elektronickým zařízením, zda je evidováno v systému elektronického mýtného a zda jsou do elektronického zařízení zadány údaje umožňující správné stanovení mýtného. Dále mají oprávnění kontrolovat úhradu mýtného, včetně kontroly dokladů – nikoliv vybírat mýtné či jeho nedoplatky.

5.3.3 Kontrola zaměstnávání cizinců

Celní správa České republiky vykonává od 1. 4. 2004 kontrolu zaměstnávání cizinců ze zemí EU i mimo EU.

Kontroly zaměstnávání cizinců jsou prováděny celními úřady podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

Jedná se o kontrolu zaměstnavatelů, zda plní všechny zákonné povinnosti související se zaměstnáváním cizinců. Příslušníci celní správy kontrolují cizince, zda nevykonávají práci bez náležitého povolení nebo v rozporu s vydaným povolením k práci. Při kontrolách se celníci zaměřují především na pracovní odvětví, ve kterých jsou nejvíce zaměstnáni cizinci. Jedná se nejčastěji o cizince z Vietnamu a Ukrajiny, Mongolska, Moldávie, Ruska, Číny, ovšem v poslední době přibývají i další národnosti především z východní Asie.

Kontroly provádějí kromě celních úřadů také úřady práce. Ty mají v této oblasti širší pravomoci. Především mohou ukládat sankce za porušení příslušných ustanovení zákona o zaměstnanosti. Celní správa oprávnění sankcionovat případná porušení tohoto zákona nemá, hraje tedy v této roli „pouze“ kontrolní orgán. Celní úřady předávají protokoly o kontrole podle zákona 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů, a veškerá zjištění získaná při kontrolách příslušným úřadům práce k zahájení správního řízení. Při kontrolách většího rozsahu využívají asistenčních činností pracovníků mobilního dohledu včetně psovodů k zabezpečení kontrolovaného prostoru, zamezení případného útěku některé z osob a k bezpečnému provedení samotné kontroly.

V roce 2014 provedla celní správa 980 kontrol v oblasti zaměstnávání cizinců, 542 z těchto kontrol bylo pozitivních, tedy byl porušen zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. [24]

5.3.4 Kontrola ochrany práv duševního vlastnictví

Celní správa České republiky je jedním z orgánů státní správy, které se podílejí na ochraně práv duševního vlastnictví.

Kontrola ochrany práv duševního vlastnictví se řídí zákonem č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů, dále zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, nařízením Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003, o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo.

Do 21. 5. 2006 mohli celníci vůči zboží podezřelému z porušování práv duševního vlastnictví zasahovat pouze v případech, kdy se jednalo o zboží podléhající celnímu dohledu. A právě 21. 5. 2006 nabyla účinnosti novela zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, ve znění pozdějších předpisů, která celníkům umožnila zajišťovat i věci, u nichž vzniklo důvodné podezření, že neoprávněně zasahují do autorského práva, a přitom jsou ve smyslu celního kodexu zbožím Společenství. Tímto krokem došlo k velmi výraznému posunu v oprávněních celní správy, která od tohoto okamžiku mohla zajišťovat i pirátské kopie autorských děl běžně nabízené a prodávané na tržnicích nebo objevené při kontrolách dopravních prostředků. Pod pojmem autorské dílo je třeba si představit nejen dílo audiovizuální (CD/DVD), ale také různé výrobky opatřené autorskými díly, jako jsou například postavičky z kreslených filmů apod. [9]

5.3.5 Dělená správa

Tuto kompetenci k výkonu dělené správy převzala celní správa od finančních úřadů od 1. 1. 2006. Během roku 2006 byla novelizována řada zákonů, která rozšířila kompetence celní správy v oblasti vybírání a vymáhání

Tato kompetence k výkonu dělené správy je dána zákonem č. 185/2004 Sb., o Celní správě ČR, ve znění pozdějších předpisů. Celní správa zajišťuje „vybírání a vymáhání

peněžitých plnění, která vznikla bez vydání správního aktu ze zákona, nebo která byla uložena jinými správními úřady v řízení podle správního řádu a která jsou příjmem státního rozpočtu, státních fondů nebo rozpočtů územních samosprávních celků“.

Jedná se například o pokuty uložené Policií ČR v blokovém řízení na místě nezaplacené.

Současně s nabytím účinnosti § 106 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, byla celní správě také přidělena role obecného správce daně (lépe řečeno poplatků – viz níže), který zajišťuje na žádost jiných subjektů vymáhání povinností vyplývajících ze správních rozhodnutí.

Mezi poplatky, které celní správa v rámci dělené správy nejčastěji vybírá či vymáhá, patří: poplatky za vypouštění vod a poplatky za odběr pozemních vod, poplatky za znečišťování ovzduší a poplatky za nedodržování příměsí biopaliva do pohonných hmot, poplatky ukládané v souladu s odvozem komunálních a rizikových odpadů na skládky, odvody za trvalé nebo dočasné vyjmutí půdy ze zemědělského půdního fondu, poplatky hrazené dodavateli minerálních vod. [25]

6. Srovnání výběru cla, spotřebních daní a DPH před a po vstupu ČR do EU

Vstup do EU měl vliv na způsob a výši vybraných daní a cla. Jaké konkrétní dopady měl tento vstup na jednotlivé daně a clo je popsáno níže.

6.1 Správa DPH před a po vstupu ČR do EU

Předchůdcem daně z přidané hodnoty byla daň z obratu. Ovšem 1. 1. 1993 vstoupil v platnost zákon č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, který daň z obratu nahradil. Tento zákon obsahoval ustanovení, které deklarovalo použití celních předpisů při uplatnění daně z dovozu. Již od počátku výběru DPH při dovozu celní správou bylo zřejmé, že v souvislosti se způsobem stanovení základu a daným sazbám DPH, bude hrát DPH vybrané celními orgány poměrně významnou roli v oblasti fiskálních příjmů. Tento předpoklad narušila novela zákona č. 235/2004, o dani z přidané hodnoty.

Nejpodstatnější změnou v zákoně o DPH, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2005, je rozhodnutí, že pokud dovoz zboží uskutečňuje plátce DPH, při propuštění zboží do celního režimu volného oběhu, aktivního zušlechťovacího styku v systému navrácení a při ukončení celního režimu dočasného použití s částečným osvobozením od dovozního cla, nebude daň vyměřovat a vybírat jako dosud celní správa, ale správcem této daně budou orgány finanční správy. Celní úřad zůstává po 1. lednu 2005 správcem daně tehdy, pokud je dovezené zboží propuštěno osobě, která není plátcem DPH, do celního režimu volného oběhu nebo aktivního zušlechťovacího styku v systému navrácení, do celního režimu dočasného použití s částečným osvobozením od dovozního cla. Daň spravuje také, jestliže dovezené zboží bylo propuštěno osobě, která je **plátcem** DPH, do celního režimu volného oběhu nebo aktivního zušlechťovacího styku v systému navrácení, pokud zboží bylo do těchto režimů propuštěno na základě rozhodnutí celního úřadu, které nebylo učiněno na tiskopise jednotného správního dokladu (JSD). Dále v případech, kdy vzniká daňová povinnost podle § 23 odst. 1 písm. b) až d) zákona o DPH, tj. při nezákonném dovozu zboží, při porušení podmínek dočasného uskladnění zboží nebo

při porušení podmínek stanovených pro celní režim, do kterého bylo dovážené zboží propuštěno. [8]

6.2 Správa spotřebních daní před a po vstupu ČR do EU

Správu spotřebních daní upravoval před vstupem ČR do EU zákon o spotřebních daních č. 587/1992 Sb.

Daňová povinnost vznikala při tuzemské výrobě dnem vyskladnění vybraných výrobků od výrobce. Výjimku činily cigarety, doutníky a cigarillos. U těchto výrobků vznikla daňová povinnost dnem odebrání tabákových nálepek od Celního úřadu Kutná Hora. Tento celní úřad měl jako jediný ze zákona pravomoc distribuce tabákových nálepek pro celou ČR.

Pokud byly vybrané výrobky do tuzemska dováženy, vznikla daňová povinnost dnem vzniku celního dluhu. Vznik celního dluhu byl vymezen v § 238 zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů před 1. 5. 2004. Při dovozu vznikal nejčastěji celní dluh v těchto případech:

- a) propuštěním zboží podléhajícího dovoznímu clu do volného oběhu,
- b) propuštěním zboží podléhajícího dovoznímu clu do režimu dočasného použití s částečným osvobozením od dovozního cla.

V těchto případech vznikl celní dluh v okamžiku přijetí celního prohlášení a dlužníkem byl deklarant. (Deklarant je osoba, která činí celní prohlášení vlastním jménem nebo osoba, jejímž jménem bylo celní prohlášení činěno). Spotřební daně byly vyměřeny a vybrány zároveň s daní z přidané hodnoty a se clem (pokud mu zboží dle celního sazebníku podléhalo).

Při výrobě vybraných výrobků v tuzemsku (mimo tabákových výrobků) měli výrobci povinnost nejpozději následující pracovní den po vzniku daňové povinnosti vystavit daňový doklad. Zdaňovacím obdobím byl kalendářní měsíc a daňová přiznání měla být podána do 25. dne měsíce, následujícím po měsíci, v němž vznikla daňová povinnost.

Je tedy patrné, že při dovozu vybraných výrobků a při výrobě tabákových výrobků byla správou spotřebních daní pověřena celní správa. Ovšem při tuzemské výrobě ostatních vybraných výrobků byla správcem těchto daní finanční správa. [8]

Dvojití provádění správy spotřebních daní (finančními a celními orgány) bylo odstraněno vstupem ČR do EU a s tím související novou zákonnou úpravou.

Dne 1. 4. 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie a od tohoto dne je také účinný zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. Tento zákon významně ovlivnil činnost celní správy. Celní orgány jsou jediným správcem spotřebních daní.

Daňová povinnost vzniká výrobou nebo dovozem vybraných výrobků na území ČR. Povinnost přiznat a zaplatit tuto daň vzniká momentem uvedení výrobků do volného daňového oběhu v ČR a při vzniku celního dluhu. To odpovídá zásadě, kterou se řídí v Evropské unii legislativní úprava spotřebních daní, tj. umožnit volný oběh zboží nezatíženého spotřební daní až do dne, kdy je toto zboží dodáno pro konečnou spotřebu. Takový výrobek je zdaněn v členském státu, kde se spotřebuje, i když byl vyroben v jiném členském státu. V daňových skladech a při dopravě mezi těmito sklady se vybrané výrobky pohybují pod daňovým dohledem, který v souladu s terminologií užívanou v Evropské unii nazýváme režimem podmíněného osvobození od daně (Směrnice 92/12/EHS). Režim podmíněného osvobození od daně lze tedy uplatňovat ve třech případech:

- pokud je zboží umístěno v daňovém skladu,
- při dopravě vybraných výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně a
- při dopravě těchto vybraných výrobků pro osoby požívajících výsad a imunit a pro ozbrojené síly členských států NATO [14]

Konkrétní výrobek se pohybuje od výrobce (dovozce) k obchodníkům, kteří jsou oprávněni provozovat daňový sklad, nezatížený spotřební daní. Daň se odvádí až tehdy, kdy je výrobek uveden do volného daňového oběhu z daňového skladu konečnému spotřebiteli nebo drobnému obchodníkovi, který již není oprávněn daňový sklad provozovat.

Daňovým skladem je skutečný fyzický objekt, který je zabezpečen proti daňovým únikům a vybaven měřidly, ve kterém se skladují výrobky dosud nezatížené spotřební daní. Daň se odvede až v okamžiku, kdy je výrobek uveden do volného daňového oběhu. Daňovým skladem mohou být jak stávající objekty vyhovující těmto podmínkám, tak stávající objekty dodatečně upravené nebo objekty nové. Subjekt, který chce získat od celního ředitelství oprávnění provozovat daňový sklad, musí splňovat zákonem stanovené podmínky a je pod dohledem příslušného celního úřadu. Velmi sledován je také pohyb výrobků, které nejsou dosud zdaněny. Při ztrátě nebo zničení nezdaněného výrobku, pokud se nejedná o zničení způsobené prokazatelně „vyšší mocí“ nebo povolené výrobní ztráty, daň odvádí ten provozovatel daňového skladu, u kterého ke ztrátě nebo zničení došlo.

Před uskutečněním dopravy vybraných výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně, má odesílatel povinnost nahlásit příslušnému celnímu úřadu zahájení dopravy a předložit průvodní doklad. [8]

Bohužel neustále dochází k porušování platných právních předpisů. Celní správa provádí kontroly, zda nedochází k přimíchávání nezdaněných minerálních olejů do zdaněných pohonných hmot. Uskutečňují se nelegální dovozy lihu, případně lihových směsí, které jsou chemicky upravovány a čištěny a následně používány k výrobě alkoholických nápojů.

Dochází k nelegálnímu obchodování s kontrolními páskami ke značení lihu nebo k jejich padělání. Tyto padělané kontrolní pásy jsou použity k označení nezdaněného alkoholu.

6.3 Správa cla před a po vstupu ČR do EU

Před vstupem do EU byl výběr cla jednou ze stěžejních činností celní správy. Celní řízení bylo tedy jednou z nejdůležitějších agend celní správy. Clo bylo odváděno do rozpočtu České republiky. Od vstupu do Evropské unie se Česká republika podílí na tvorbě vlastních zdrojů rozpočtu EU. Podle rozhodnutí Rady č. 2000/597/ES jsou cla jedním z vlastních zdrojů Společenství, členské státy jsou si oprávněny ponechat 25 % cel na úhradu nákladů spojených s jejich výběrem. To znamená, že clo je odváděno 75 % do rozpočtu Evropské unie a 25 % do rozpočtu České republiky. [22]

Po vstupu ČR do EU se také celní řízení muselo vyrovnat s některými změnami. Česká republika převzala po vstupu do EU celní legislativu EU, včetně celního sazebníku (TARIC) a obchodně politických opatření. Celní řízení prošlo velkým procesem modernizace, který vychází převážně z nového celního kodexu EU a následného programu jednotného elektronického zpracování celních režimů tzv. e-Customs.

E-customs je program, který řídí Evropská komise. V rámci tohoto projektu byly realizovány jednotlivé elektronické systémy, a to systém **NCTS, e-Vývoz a e-Dovoz**. **Systém NCTS** se používá od r. 2006, kdy vstoupilo v platnost Nařízení Rady (ES) č. 837/2005, kterým se zavádí povinnost podat celní prohlášení v režimu tranzit – elektronicky.

Systém e-Vývoz – je elektronický systém kontroly vývozu zboží, který vyplývá z novely prováděcího nařízení Komise č. 2454/93 k celnímu kodexu (nařízení Rady č. 2913/92, včetně tzv. bezpečnostního dodatku č. 648/2005). Tento systém se v ČR používá od r. 2007.

Systém e-Dovoz – je dalším systémem elektronického řízení. V provozu je od r. 2010. Tento systém umožňuje všem dovozcům zboží podávat celní prohlášení elektronicky. [2]

Velký dopad na správu cla mělo zrušení hraničních přechodů se zeměmi EU. Česká republika nemá žádné hraniční přechody na pozemní hranici, kde by sousedila s jiným než členským státem EU, s výjimkou hraničních přechodů na mezinárodních letištích.

Standardní správa cel a daně z přidané hodnoty při dovozu zboží ze třetích zemí tvoří menší, ale stále významnou část působnosti celních orgánů. Efektivní výběr cla a odvod do unijního rozpočtu je trvale kontrolovaný Komisí EU.

Po vstupu ČR do EU se v celním řízení změnila ještě další skutečnost. Před členstvím naší republiky v EU byl výhradním správcem DPH při dovozu zboží celní úřad. DPH byla tedy vždy součástí celního dluhu. Ovšem po vstupu do EU je celní úřad správcem DPH pouze v případě, že dovozce je neplátce DPH. V opačném případě, kdy je dovozce plátcem DPH, je správcem finanční úřad.

Pokud zboží ze třetích zemí doveze plátce DPH, celní úřad vyměří při celním řízení pouze clo, případně spotřební daň, ekologickou daň (pokud zboží těmto daním podléhá). Dovozece si sám vypočítá DPH, přiznává ji ve svém daňovém přiznání k DPH a zároveň nárokuje i odpočet této daně v přiznání k DPH.

Tato změna, která vznikla po vstupu ČR do EU, přinesla zvýšenou odpovědnost plátce za správné stanovení základu DPH a za správný výpočet DPH. [8]

6.4 Změny způsobu a výše vybraného cla a nepřímých daní Celní správou v jednotlivých letech 1993 – 2013

Od 1. 1. 1993 byla v ČR zavedena nová daňová soustava, která měla za následek řadu změn. V oblasti nepřímých daních byla dřívější daň z obratu a dovozní daň nahrazena daní z přidané hodnoty (tzv. DPH) a spotřebními daněmi.

Zatímco daň z přidané hodnoty zatěžuje prakticky všechny výrobky a služby, spotřebními daněmi jsou zatíženy ty skupiny výrobků, u kterých se dá předpokládat, vzhledem k malé cenové pružnosti poptávky, relativně stálý a pravidelný příjem do státního rozpočtu. V roce **1993** podléhaly spotřební dani tyto vybrané výrobky: uhlovodíková paliva a maziva (především pohonné hmoty), líc a lihoviny, pivo, víno a tabákové výrobky.

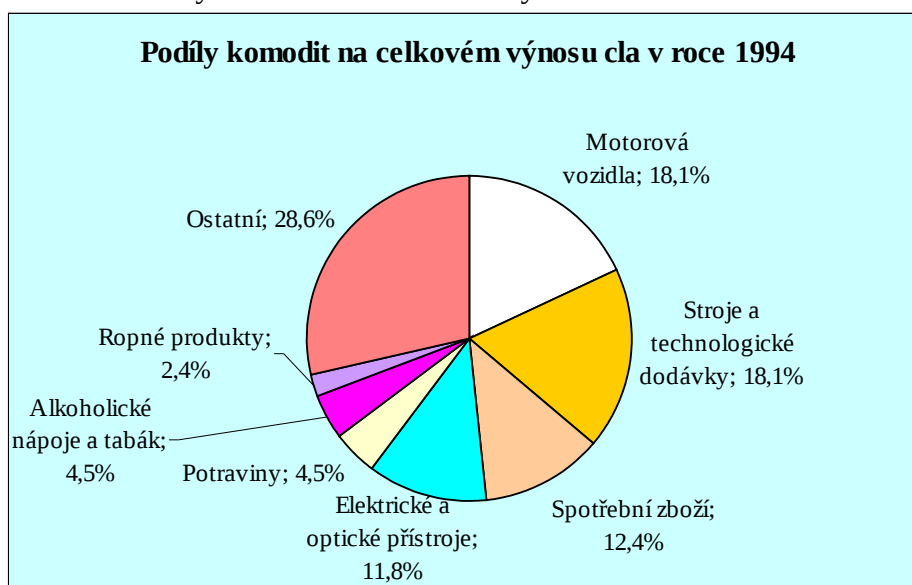
V souvislosti se zánikem ČSFR a v návaznosti na tehdy nový Celní zákon č. 13/1993 Sb., řešily celní orgány ČR v r. 1993 řadu nových úkolů. Velký vliv na plnění úkolů měl vznik státní a celní hranice se Slovenskou republikou. Díky vzniku nové celní hranice se Slovenskou republikou byl příjem ze cla poměrně vysoký, a to téměř 15,2 mld. Kč. Příjem ze spotřebních daní vybírané celní správou činil 6,7 mld. Kč a výše vybraného DPH činila 69,7 mld. Kč. [31]

V roce **1994** byly příjmy státního rozpočtu zabezpečovány již druhým rokem novou daňovou soustavou. Celoroční příjem DPH vybraného celní správou činil 99,5 mld. Kč, což je téměř o 30 mld. Kč (tedy o 43 %) více než v předchozím roce 1993. Oproti roku 1993, zvýšila celní správa množství kontrol, které zjistily řadu daňových úniků a podvodů. Nejčastěji jsou odhaleny podvody na základě falešných daňových dokladů vystavených fingovanými firmami. Díky těmto podvodům jsou uplatňovány odpočty daně a čerpány tak

prostředky ze státního rozpočtu. V tomto roce se významně zvýšil výnos ze spotřebních daní. Příjmy ze spotřebních daní vykazovaly v tomto roce částku 11,5 mld. Kč. Oproti r. 1993 to znamenalo nárůst téměř o 50 %. Tato skutečnost byla ovlivněna jednak růstem spotřeby výrobků podléhajících spotřebním daním, jednak tuto realitu ovlivnily legislativní změny, které znamenaly zvýšení sazeb u některých výrobků (především u benzínu, lihu a cigaret). K této změně došlo od 1. 1. 1994 na základě zákona č. 325/1993 Sb. Mezi další změny, které proběhly v tomto roce, patří značení některých tabákových výrobků, které mělo přispět k zamezení daňových úniků, zejména při dovozu cigaret. Významným opatřením, schváleným zákonem č. 136/1994 Sb., v platném znění, bylo povinné značení a barvení minerálních olejů. Toto povinné označení mělo zabránit záměnám některých topných olejů za motorovou naftu, při nichž byla zkracována spotřební daň i DPH.

V roce 1994 se rovněž zvýšila výše vybraného cla. V tomto roce bylo vybráno na cle 17,3 mld. Kč, což je zhruba o 15 % více než v předcházejícím roce. Za tento jev může růst dovozů ze zahraničí. Jaký je nejvyšší podíl komodit na celkovém výnosu cla v roce 1994 je znázorněno v grafu č. 2. Z tohoto grafu je patrné, že nejvíce se na vybraném cle podílí dovoz motorových vozidel (18,1 %), strojů a technologických dodávek (18,1 %), spotřebního zboží (12,4 %) a elektrických a optických přístrojů (11,8 %). [32]

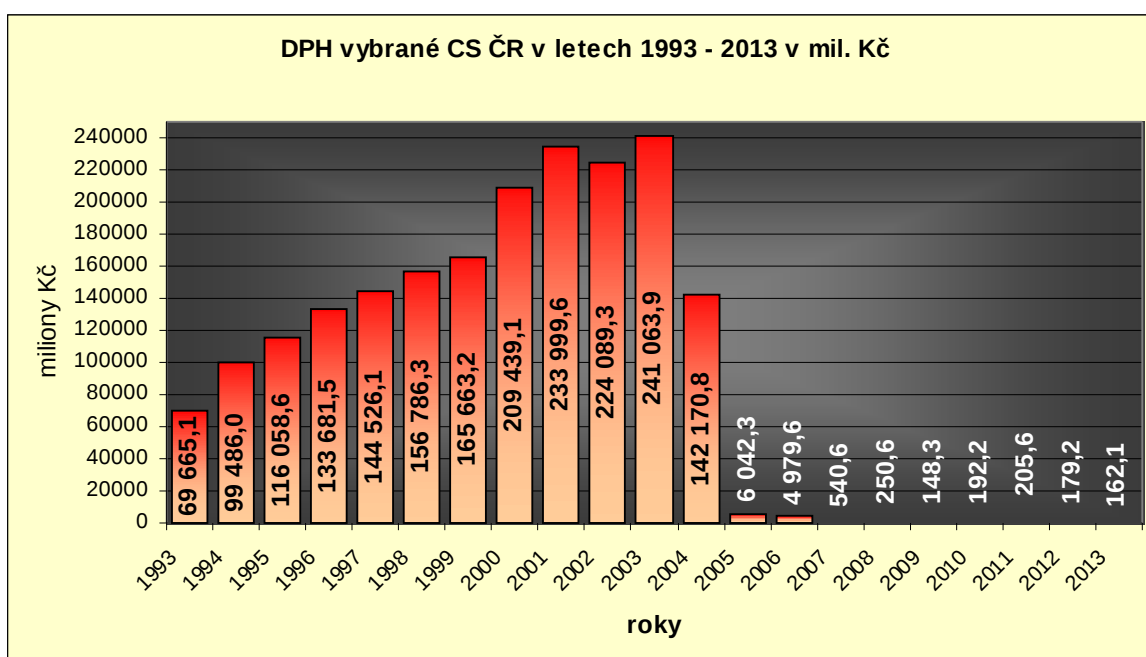
Graf č. 2. Podíly komodit na celkovém výnosu cla v r. 1994

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů celní správy

V roce 1995 byla v ČR již třetím rokem uplatňována nová daňová soustava, která znamenala výrazný posun zejména u nepřímých daní. Celní orgány vybraly díky vyššímu objemu dovozů také větší množství daně z přidané hodnoty. V grafu č. 3 je znázorněn postupný vývoj vybrané daně z přidané hodnoty od roku 1993 do roku 2013. Jak je patrné z tohoto grafu, vybraná výše DPH celními orgány činila v roce 1995, 116 mld. Kč, tedy o 16,5 mld. Kč (cca o 16 %) více než v r. 1994. Z grafu je rovněž zřejmé, že příjmy z DPH měly do vstupu ČR do EU převážně rostoucí charakter. Vstupem do EU radikálně klesla výše této vybrané daně. Více je popsáno v následujícím textu. [33]

Graf č. 3. Výše DPH vybraného CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů celní správy

V roce 1995 došlo také k nárůstu příjmů ze spotřebních daní. Konkrétně se jednalo o částku 20,9 mld. Kč. Navýšení činilo 9,4 mld. Kč, tedy o 80 % více než v předcházejícím roce. Nepatrný růst zaznamenaly také celní příjmy, a to o pouhých 50 mil. Kč (0,3 %). Celní orgány v roce 1995 vybraly na cle částku 17,4 mld. Kč.

V roce 1996 došlo opět k růstu vybraného DPH. Inkasovaná částka činila 133,6 mld. Kč, tzn. navýšení o 17,5 mld. Kč (15 %). V tomto roce se také zvýšila hodnota vybraného cla. Vybraná částka činila 19,7 mld. Kč, tedy o více než 2 mld. Kč (o 13 %).

V roce 1996 vzrostla také částka vybraných spotřebních daní, a to o 2,7 mld. Kč (o 13 %) oproti roku 1995. Konkrétní vybraná suma činila 23,6 mld. Kč. Toto zvýšení je opět ovlivněno legislativními úpravami sazeb daně, dále hospodářským růstem a tím vyšší spotřebou pohonných hmot, růstem cestovního ruchu a také pozitivním dopadem opatření směřujících k omezení daňových úniků (barvením a značením lehkých topných olejů.) [34]

Rok 1997 opět vykazuje růst příjmů vybraného DPH. Vybraná částka činila 144,5 mld. Kč, tedy nárůst o 11 mld. Kč (o 8 %). Výše inkasovaných spotřebních daní dosahuje hodnoty 30,5 mld. Kč, tedy nárůst o 7 mld. Kč (o 29 %) oproti r. 1996, které je ovlivněno tempem růstu konečné spotřeby i HDP. U spotřebních daní zaznamenala nejvyšší přírůstek daň z tabákových výrobků. Příjmy z této daně činily 16 mld. Kč, což znamená růst o 6 mld. Kč (o 59 %), jelikož došlo k výraznému zvýšení nákupu tabákových nálepek na cigarety, a to z důvodu očekávaného zvýšení sazeb spotřební daně z cigaret od 1. 1. 1998. Příjmy ze cla klesly v tomto roce o více než 4,5 mld. Kč (o 24 %) ve srovnání s rokem 1996. Na cle se v roce 1997 vybralo téměř 15 mld. Kč. Tento pokles je dán klesajícími sazbami v důsledku mezinárodních dohod a rozšířením zvláštních bezcelních režimů dovozu zboží. Snižování celních sazeb bylo odrazem zahájení 3. etapy liberalizace obchodu s EU. V důsledku této dohody bylo přibližně 70 % průmyslových výrobků dovážených z EU do ČR bezcelně a ostatní produkty byly dováženy se sníženými preferenčními sazbami. [35]

Tento trend je patrný i v následujících letech **1998 a 1999**. Přestože dochází k růstu vybraných spotřebních daní i DPH celní správou, vlivem zvýšených dovozů ze zahraničí objem vybraného cla klesá, v důsledku liberalizace obchodu, v jejímž rámci došlo k dalšímu snížení sazeb cla. V roce 1998 vzrostla výše vybraného DPH na částku 157 mld. Kč, tedy o 12 mld. Kč. (o 9 %). [36]

V roce 1999 dosahovala vybraná hodnota z DPH téměř 166 mld. Kč, to znamená nárůst o 9 mld. Kč (téměř o 6 %). V těchto letech dochází ke zvyšování příjmů ze spotřebních daní. V roce 1998 činilo inkaso ze spotřebních daní 37,7 mld. Kč, to znamená navýšení o 7,2 mld. Kč (o 24%) a v roce 1999 vybraná částka dosáhla 42,6 mld. Kč, navýšení o 5 mld. Kč (o 13 %) ve srovnání s předcházejícím rokem 1998. Růst spotřebních daní je ovlivněn novelizací zákona o spotřebních daních, která od 1. 7. 1999

zvýšila sazby daní. Jednalo se především o sazby daně z uhlovodíkových paliv a maziv a daně z tabákových výrobků). [37]

V roce **2000** došlo k růstu příjmů vybraného DPH a cla, které bylo způsobeno nečekaně vysokými dovozy v tomto roce (odrážející vývoj kurzu koruny). Příjmy z DPH vykazují v tomto roce hodnotu 209 mld. Kč, což znamená nárůst o 44 mld. Kč (o 27 %) ve srovnání s předchozím rokem. Výše vybraného cla činila 13,6 mld. Kč, to znamená navýšení o 1,5 mld. Kč (13 %).

Zároveň však v tomto roce došlo k poklesu výše vybrané spotřební daně, a to o 2,5 mld. Kč (o 6 %). Konkrétní vybraná suma činila 40,1 mld. Kč. Na tomto poklesu se podílely všechny vybrané výrobky spotřebních daní. K relativně významnému poklesu došlo u daně z vína, na kterém bylo vybráno 65 mil. Kč. Vybráno bylo přibližně o 57 mil. Kč méně (o 53 %), a to důsledkem vynětí révových vín z předmětu daně (od 1. 1. 1999). Jelikož vybraná spotřební daň z vína je výrazně nižší než u ostatních komodit, je zde tato částka pro větší přehlednost, uvedena v milionech Kč.

Dále došlo k poklesu výnosu daně u tabákových výrobků. Příjem ze spotřební daně z tabákových výrobků klesl na částku 16,8 mld. Kč, tedy o 0,2 mld. Kč méně (o 1,2 %) ve srovnání s předchozím rokem. Tento pokles souvisí rovněž s úpravou provedenou v r. 1999, kdy vyšší sazba daně z cigaret, spolu s vlivem potenciálních substitutů (např. dostupnost levnějšího dýmkového tabáku a tzv. tabákového odpadu) snížila poptávku po cigaretách. V tomto roce došlo rovněž k mírnému poklesu daně z lihu, které odráží snížení odbytu lihovin a zvýšená produkce ovocných destilátů (z pěstitelského pálení), u kterých se uplatňuje snížená sazba spotřební daně. [38]

V roce **2001** byl zaznamenán nejvyšší nárůst u daně z přidané hodnoty, a to o 24,5 mld. Kč (o 11,7 %) oproti roku 2000. Konkrétně celní správa vybrala na DPH 234 mld. Kč. Ke zvýšení došlo také u vybraných spotřebních daní. Vybraná částka činila 42,7 mld. Kč, tedy o 2,5 mld. Kč (o 6 %) více ve srovnání s předchozím rokem. Naopak došlo k výraznému poklesu u výše vybraného cla, a to o částku 3,6 mld. Kč (26,5 %). Výše vybraného cla se snížila na 10 mld. Kč. Ve výnosu cla se odráží celně tarifní systém ČR zakotvený v celním sazebníku. Stále více je patrné uplatňování preferenčních sazeb cel, vycházejících z dohod o oblastech volného obchodu. Celní preference (zvýhodnění) se v r. 2001 vztahuje přibližně na 85 % zboží dováženého do ČR. [39]

V roce **2002** došlo pouze k mírnému snížení celních a daňových příjmů, z důvodu poklesu dovezeného zboží ze zahraničí. Příjmy ze cla dosahovaly částky 9,7 mld. Kč, tedy pokles o 0,3 mld. Kč (o 2,5 %). Vybraná částka z DPH činila 224 mld. Kč, to znamená snížení o 9 mld. Kč (o 4,5 %). Inkasované spotřební daně klesly na částku 40,8 mld. Kč, což je téměř o 2 mld. Kč (o 4,5 %). [40]

Rok **2003** byl pro Celní správu ČR rokem velkým příprav na vstup naší republiky do EU. Muselo být dokončeno vypracování právních norem, které navazují na legislativu EU. Probíhal proces vzdělávání zaměstnanců celní správy. V tomto roce došlo nečekaně k nárůstu vybraných spotřebních daní, DPH, ale i cla. Na celkových příjmech celní správy se v r. 2003 nejvíce podílí DPH (82,4 %), spotřební daň z uhlovodíkových paliv a maziv (7,2 %), spotřební daň z tabákových výrobků (4,2 %) a clo (3,5 %).

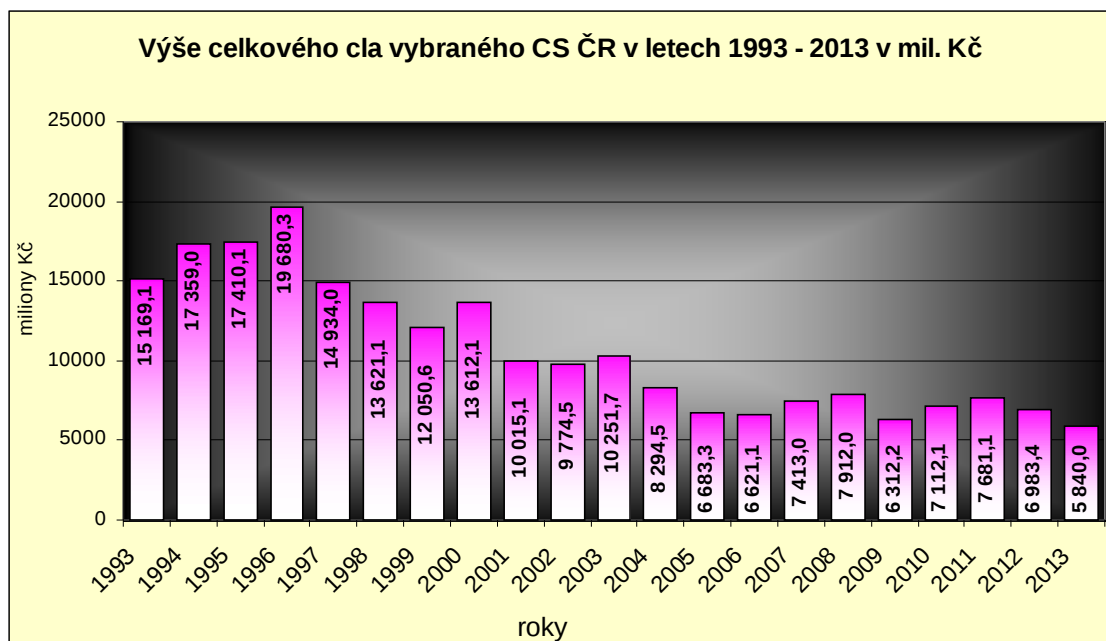
Vybraná částka DPH dosáhla v roce 2003 hodnoty 241 mld. Kč, tedy o 17 mld. Kč (o 7,5 %) více než v roce 2002. V grafu č. 4, který je znázorněn v předcházejícím textu, je patrné, že nejvyšší suma DPH byla, ve srovnávaném období 1993 – 2013, vybrána právě v tomto roce. V roce 2003 došlo k mírnému růstu vybraného cla, a to na částku 10,2 mld. Kč, to znamená zvýšení o 0,5 mld. Kč (4,8 %). Spotřební daně zaznamenaly v tomto roce nepatrný nárůst o 0,2 mld. Kč (o 0,5 %). [41]

Rok **2004** byl pro CS ČR rokem velice významným. Vstup do EU znamenal pro naši republiku ukončení pravidelných kontrol na pozemních hraničních přechodech. Celní správa musela přejít na plnou aplikaci jednotných celních předpisů Společenství. Orgány celní správy musely od 1. 5. 2004 zabezpečovat nové kompetence a převzít komplexní správu spotřebních daní.

V tomto roce klesly příjmy ze cla, a to na částku 8,2 mld. Kč (téměř o 2 mld. Kč, přibližně o 20 %) oproti minulému roku. Ovšem výše vybraného cla se bude v následujících letech ještě snižovat, což je patrné z grafu č. 4, který znázorňuje vývoj vybraného cla jednotlivých letech 1993 – 2013.

Graf č. 4. Výše celkového cla vybraného CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč

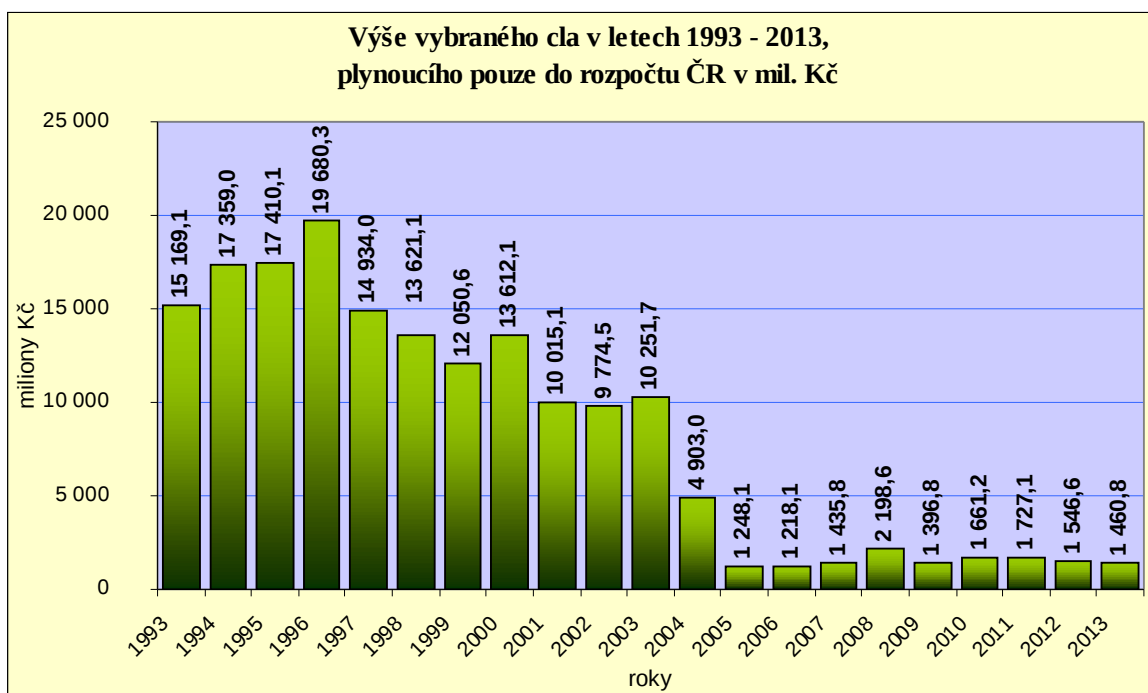

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů celní správy

Z tohoto grafu je patrné, že vývoj vybraného cla má klesající tendenci, což je způsobeno klesajícími celními sazbami a uplatňování preferenčních dohod. Výši vybraného cla v tomto roce ovlivňovaly příjmy ze cla, dodatečně vyměřovaného z r. 2003. Od vstupu ČR do EU se clo vybírá jen z dovozu zboží z tzv. „třetích zemí“ (tzn. země, které nejsou členy EU). V souladu s předpisy EU se 75 % vybraného cla odvádí od 1. 5. 2004 do rozpočtu EU, zbylých 25 % je příjmem státního rozpočtu ČR.

V grafu č. 5 je pro srovnání uvedeno, jak se vyvíjela výše vybraného cla, která se odváděla pouze do rozpočtu ČR. Z grafu je zřetelné, že částka, která zůstává v rozpočtu ČR, se vstupem do EU zásadně snížila. Před vstupem do EU se hodnota vybraného cla pohybovala od 10ti do 20ti mld. Kč. Po vstupu do EU, vyjma roku 2004, kdy ještě třetinu roku nebyla ČR členem EU, nepřekročila hodnota vybraného cla, které zůstává v rozpočtu ČR, částku 2,5 mld. Kč

Graf č. 5. Výše vybraného cla CS ČR plynoucího pouze do rozpočtu ČR, v letech 1993 – 2013 v mil. Kč.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů celní správy

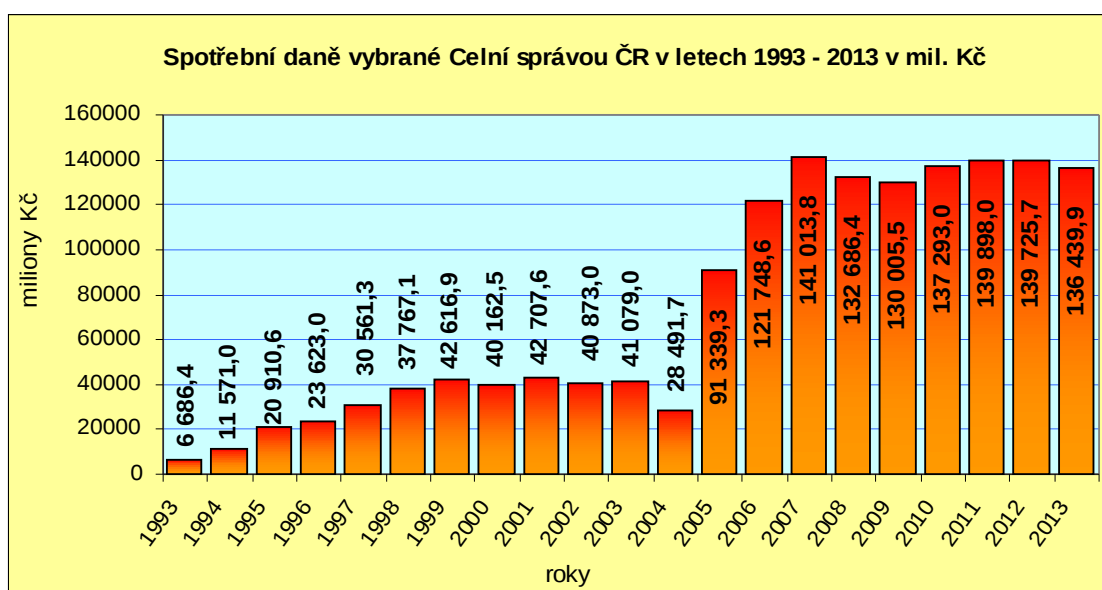
Přestože od 1. 5. 2004 vykonávají kompletní správu spotřebních daní celní orgány, příjmy ze spotřebních daní vybírané celní správou v tomto roce klesly na 28,5 mld. Kč, o 12,5 mld. Kč, což je téměř o 30 % méně než v roce 2003. Výrazný pokles je patrný například u daně z minerálních olejů, a to na částku 6,5 mld. Kč, tedy o 14,5 mld. Kč (o 69 %). To způsobilo vrácení spotřební daně z minerálních olejů pro výrobu tepla osobám užívající tyto oleje. V roce 2003 obsahoval tento druh příjmu pouze nároky na vrácení pro technické benzíny. Z tohoto důvodu jsou vrácené částky v roce 2004 podstatně vyšší než v roce 2003. V důsledku toho se snížily v roce 2004 příjmy z daní z minerálních olejů. V tomto roce došlo také ke snížení příjmů ze spotřebních daní z lihu. Příjem ze spotřební daně u lihu činil 372,6 mil. Kč, což znamenalo pokles o 698 mil. Kč (o 65 %). Toto snížení bylo způsobeno předzásobením obchodníků a zpracovatelů lihu a lihovin koncem r. 2003, v důsledku zvýšení sazeb spotřebních daní od 1. 1. 2004. Dalším faktorem je snížení konzumace nápojů obsahující vysoké procento alkoholu. V roce 2004 klesly rovněž příjmy u daně z vína a meziproductů, a to dokonce na hodnotu 17,3 mil. Kč, což je o téměř 50 mil. Kč (o 74 %) méně než v předcházejícím roce. K tomuto poklesu došlo v důsledku zvýšení výroby a prodeje těch vín, které nejsou zatížené spotřebními

daněmi. K jedinému nárůstu výše vybraných spotřebních daní došlo v tomto roce u tabákových výrobků. Příjmy z této daně vykazovaly 21,5 mld. Kč, což je o 4 mld. Kč (o 13%) více oproti roku 2013. Přestože došlo k 1. 1. 2004 ke zvýšení sazeb spotřebních daní u tabákových výrobků, neměla tato změna sazeb vliv na snížení prodeje těchto výrobků. [42]

Rok **2005** byl pro Celní správu ČR prvním rokem, kdy celý rok postupovala dle jednotných unijních celních předpisů a zajišťovala ekonomické zájmy nejen ČR, ale i celého Společenství. V roce 2005 významně klesl objem vybraného cla. Výše vybraného cla činila 6683 mil. Kč, ovšem do rozpočtu ČR bylo odvedeno pouze 1248 mil Kč, jelikož ostatních 5435 mil Kč plyne do rozpočtu EU. Celková výše vybraného cla klesla o 1611,2 mil. Kč, což činí pokles o 20 % oproti roku 2004. Tato skutečnost byla dána tím, že clo se vybírá jen u dovozu ze třetích zemí. Dalším důvodem je neustále se snižující celní sazby a uplatňování preferenčních výhod.

Velmi výrazně se naopak zvýšily příjmy ze spotřebních daní, jelikož od 1. 5. 2004 je jejich správa zcela v kompetenci Celní správy ČR. Vývoj spotřebních daní v období let 1993 – 2013 je zachycen v grafu č. 6.

Graf č. 6. Výše vybraných spotřebních daní vybraných CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů celní správy

Z grafu je patrné, že k výraznému nárůstu příjmů ze spotřebních daní došlo po vstupu do EU. Do roku 2004 včetně, nepřekročila vybraná částka z těchto daní hranici 43 mld. Kč. V roce 2005 činila vybraná částka ze spotřebních daní 91,3 mld. Kč. Navýšení příjmů spotřebních daní činilo 62,8 mld. Kč, tedy o 220 % více než v roce 2004. Z grafu lze dále vyčíst, že v dalších letech 2006 – 2013 neklesla vybraná částka ze spotřebních daní pod 120 mld. Kč.

Pozitivní dopad na výběr spotřebních daní, konkrétně na spotřební daň z minerálních olejů, měla také novela zákona č. 353/2003 Sb., O spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, účinná od 1. 7. 2005. Tato změna zavedla zdanění „ostatních benzinů“ z důvodu jejich častého zneužívání k jiným než určeným účelům. Tato změna umožňovala uplatňovat nárok vrácení spotřebních daní z těchto „ostatních benzinů“, pokud byly použity ke stanovenému účelu. Kompletní správa spotřebních daní a vliv ostatních faktorů měly za následek zvýšení spotřebních daní z minerálních olejů vybírané CS ČR o 793 %, konkrétně o 52,1 mld. Kč oproti roku 2004. Novelou zákona o spotřebních daních došlo od července tohoto roku také ke zvýšení sazeb daně z cigaret. Z tohoto důvodu se výrobci cigaret předzásobili tabákovými nálepkami, což znamenalo pokles výběru této daně od září do prosince v tomto roce. Ovšem i přes tento pokles v poslední třetině roku došlo ke zvýšení výnosu daně z tabákových výrobků o 4 mld. Kč (o 18 %) ve srovnání s rokem 2004. Celková vybraná hodnota činila 25,4 mld. Kč. V roce 2005 došlo také k významnému nárůstu spotřební daně z lihu, a to nejen z důvodu kompletní správy spotřebních daní celní správou. Nezanedbatelný vliv na tento fakt mělo i podstatné zvýšení kontrol daňových subjektů a sledování evidence i tzv. pěstitelských pálenic celními orgány. [43]

V letech **2006 a 2007** vykonávala celní správa již poměrně zaběhle správu cla a daní dle unijních předpisů. V těchto letech nedošlo k výraznějším změnám ve výběru cla. Došlo ke snížení vybraného DPH a zvýšení vybrané spotřební daně. DPH v roce 2006 kleslo na hodnotu 5 mld. Kč, to znamená o 1 mld. Kč (o 18 %) méně, ve srovnání s předcházejícím rokem. V roce 2007 bylo snížení vybraného DPH podstatně citelnější. V tomto roce se inkasovalo pouze 0,5 mld. Kč, to činí pokles o 4,5 mld. Kč (90 %). Ke snížení DPH došlo v důsledku změny, která nastala v r. 2005. Od tohoto roku zůstává

CS ČR správcem DPH jen v případech, kdy daňová povinnost při dovozu zboží vzniká neplátcí DPH. V ostatních případech je správcem DPH finanční správa. Tato změna se projevila především až od r. 2007. V roce 2006 ještě dobíhala daňová povinnost, která vznikla před r. 2005. [44]

Příjmy ze spotřebních daní v roce 2006 vykazovaly hodnotu 122 mld. Kč, tedy navýšení o 30 mld. Kč (33 %), v roce 2007 dosáhly částky 141 mld. Kč, což je o 20 mld. Kč (16,5 %) více než v roce 2006. Nárůst vybrané spotřební daně je spojen se zvýšenou kontrolní činností celních orgánů. [45]

K výraznějším změnám došlo v r. **2008**, a to nejen ve výši vybraného cla, které se zvýšilo o 0,5 mld. Kč, (o 11 %) oproti roku 2007, v důsledku nárůstu dovozu zboží ze třetích zemí. Celková vybraná částka cla činila 7,9 mld. Kč.

Poprvé, od roku 2004, došlo k nepatrnému snížení vybrané spotřební daně, a to o 8 mld. Kč (o 6 %) ve srovnání s předchozím rokem. Příjem ze spotřebních daní klesl na 132,7 mld. Kč. Jedním z důvodů je zvýšení sazeb spotřebních daní u tabákových výrobků od 1. 1. 2008. Toto zvýšení sazeb vyvolalo značné předzásobení tabákovými výrobky s nižší sazbou daně jednotlivými výrobci a dovozci cigaret a tabáku, ale i velko a maloobchodníky. (Ještě v září 2008 byly prodávány, ve většině prodejnách, cigarety označené tabákovou nálepkou vzoru „E“, tzn. sazbou daně platnou do 31. 12. 2007). Dalším faktorem, který způsobil nižší výběr spotřebních daní je přechod spotřebitelů na nejlevnější produkty. Rok 2008 byl prvním rokem účinnosti zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, kterým byly zavedeny tzv. „ekologické daně“, konkrétně daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, daň z pevných paliv a daň z elektřiny. Správu těchto daní vykonávají celní orgány. Zavedení „ekologických daní“ přineslo státnímu rozpočtu ČR v r. 2008 celkem 2,45 mld. Kč. [46]

V roce **2009** se do výběru daní a cla odrazila celosvětová hospodářská krize. V porovnání s rokem 2008 došlo k poklesu výše vybraného cla o 1,6 mld. Kč (o 20 %), na konkrétní hodnotu 6,3 mld. Kč. Vybrané DPH kleslo o 102 mil. Kč (o 41 %) na částku 148 mil. Kč. Výše inkasovaných spotřebních daní se snížila o 2,6 mld. Kč (o 2 %) na částku 130 mld. Kč. Důvodem byla hospodářská krize a s ní spojený nižší počet dovozů ze třetích zemí i nižší spotřeba výrobků zatížených spotřební daní. Novela zákona

č. 353/2003 Sb., O spotřebních daních, s účinností od 1. 1. 2010 přinesla zvýšení sazeb daně z minerálních olejů, lihu, piva a tabákových výrobků. Nárůst sazeb spotřebních daní způsobil v závěru roku 2009 zvýšení výroby lihovin u všech producentů. Velkoobchodníci se předzásobili levnějšími lihovinami, které byly zdaněny předcházející, nižší sazbou daně. Výrobci lihovin koncem roku výrazně zvyšovali výrobu (na základě zvyšující se poptávky ze strany velkoobchodů). [47]

Rok **2010** byl stále poznamenán dopady hospodářské krize a s tím souvisejícím poklesem výkonnosti české ekonomiky v roce 2009. Přesto však vzrostly příjmy ze spotřebních daní o 7,2 mld. Kč (o 5,6 %) na konkrétní hodnotu 137, 3 mld. Kč. Zvýšil se také příjem z DPH, a to na částku 192 mil. Kč, což je o 44 mil. Kč více (téměř o 30 %). Stoupl i objem vybraného cla, konkrétně na částku 7,1 mld. Kč, tedy o 800 mil. Kč více (o 12,5 %). U spotřebních daní došlo k růstu příjmů spotřební daně z minerálních olejů o 2,1 mld. Kč (o 26 %), na hodnotu 83,7 mld. Kč. Tento růst způsobilo navýšení sazeb daně u motorových benzinů, ostatních benzinů, u středních olejů a těžkých plynových olejů od 1. 1. 2010 cca o 9 %. K výraznějšímu snížení spotřebních daní u jednotlivých vybraných výrobků došlo u lihu, a to o 414 mil. Kč (o 6 %), konkrétně na hodnotu 6 523 mil. Kč. Mezi hlavní příčiny poklesu objemu vybrané daně z lihu patří nižší spotřeba lihovin (v souvislosti s hospodářskou krizí), náhrada lihovin substitučními výrobky a negativní roli zde představují daňové úniky. Vývoj spotřebních daní u jednotlivých vybraných výrobků je zobrazen níže, v podkapitole 6.5.

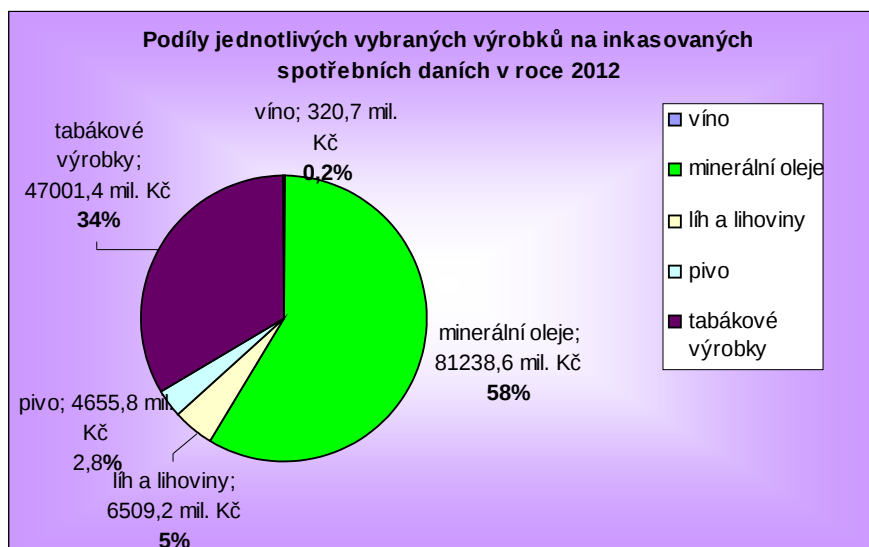
U ekologických daní dochází v r. 2010 k mírnému poklesu objemu vybraných daní. Příčinou této situace je meziroční pokles spotřeby elektrické energie, zemního plynu i pevných paliv, který je způsobený zpomalením hospodářského růstu v ČR, rostoucím počtem zateplených budov, snižováním energetické náročnosti ve všech průmyslových odvětvích a zvyšováním cen energií, které vedou k úsporám ve spotřebě těchto komodit. [48]

V roce **2011** došlo k mírnému zvýšení příjmů ze cla, DPH i spotřebních daní. U cla byl výnos vyšší o 0,6 mld. Kč (o 8%). Vybraná částka činila 7,6 mld. Kč. To bylo způsobeno vyšším objemem dovozu komodit ze třetích zemí.

U spotřebních daní vykazuje výraznější příjem daní z tabákových výrobků, a to o 2,5 mld. Kč, což je přibližně o 6 %. Celkově se na spotřební dani z tabákových výrobků v tomto roce vybralo téměř 45 mld. Kč. Za tento jev může především vliv předzásobení odběratelů tabákovými nálepkami, jelikož od 1. 1. 2012 nastane zvýšení sazeb této daně. [49]

V roce 2012 došlo pouze k mírnému snížení vybraného cla (o 698 mil. Kč, o 10 %, na konkrétní částku 6,9 mld. Kč), DPH (o 26 mil. Kč, tedy o 13 %, na částku 179,2 mil. Kč) i spotřebních daní (o 173 mil. Kč, což je pouze o 0,2 %, na hodnotu 139,7 mld. Kč). Na snížení vybraného cla měla vliv Dohoda o volném obchodu mezi EU a Korejskou republikou, která se uplatňuje od 1. 7. 2011. Výsledkem této dohody je uplatňování preferenčních sazeb (výhodnější sazby uvedené v celním sazebníku) při dovozu určitých skupin zboží z Koreje do EU. U spotřebních daní došlo především k poklesu vybraných daní z minerálních olejů, a to o 2,1 mld. Kč (o necelé 3 %). Příjem z těchto daní činil 81,2 mld. Kč. Pokles byl způsoben nižším prodejem motorové nafty a benzínu, jelikož vysoká cena na benzinových pumpách nutí české i zahraniční řidiče mezinárodní kamionové dopravy čerpat naftu i benzin v sousedních zemích. Přesto spotřební daně z minerálních olejů zaujímají největší podíl mezi daněmi z jednotlivých vybraných výrobků, což je znázorněno v grafu č. 7. V tomto grafu je zachyceno, jaký podíl tvoří spotřební daně jednotlivých komodit na celkové spotřební dani ze všech vybraných výrobků, v roce 2012.

Graf č. 7. Podíly jednotlivých vybraných výrobků na inkasovaných spotřebních daních v roce 2012

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů celní správy

Z tohoto grafu je patrné, že spotřební daň z minerálních olejů představuje 58% podíl z celkového objemu spotřebních daní v roce 2012. Další významnou komoditou jsou tabákové výrobky, které tvoří 34 % z celkové částky vybraných spotřebních daní. Ostatní vybrané výrobky tvoří již méně významnou, i když ne zcela zanedbatelnou část na výši inkasovaných spotřebních daních. Lih a lihoviny tvoří 5 %, pivo 2,8 % a víno 0,2 % podílu na vybraných spotřebních daních.

Další pokles u spotřebních daní byl zaznamenán u daně z lihu, a to o 256 mil. Kč (téměř o 4 %). Vybraná částka činila 6,5 mld. Kč. Výnos spotřební daně z lihu byl v r. 2012 negativně ovlivněn hlavně změnou nákupních preferencí konzumentů a výskytem metylalkoholu v lihovinách. Došlo i k 14ti dennímu zákazu nabídky a prodeje lihovin. Velké procento konzumentů lihovin (s lihovitostí 40 % objemových) nahradilo tyto lihoviny jinými alkoholickými nápoji (především pivem a vínem). Důsledkem toho bylo zvýšení vybrané spotřební daně u piva (o 167 mil. Kč, což činí zvýšení o 3,7 %), konkrétní vybraná suma ze spotřební daně z piva činila 4 655 mil Kč. U vína se jednalo o částku 320,7 mil. Kč (o 8 mil. Kč více, tedy o 2,5 %). Vybraná daň z piva v roce 2011 (4655,8 mil. Kč) představuje nejvyšší výnos dosažený v této komoditě od 1. 1. 1993, tzn. od zavedení zdaňování vybraných výrobků spotřební daní. [50]

V roce **2013** došlo ke snížení vybraných spotřebních daní, DPH i cla. U cla a DPH je důvodem snížení pokles dovozu ze třetích zemí. Příjmy z DPH činily v tomto roce 162 mil. Kč, což představuje snížení o 17 mil. Kč (o 10%). Rovněž klesla i částka vybraného cla, a to na hodnotu 5,8 mld. Kč, což je pokles o 1,1 mld. Kč. U spotřebních daní došlo také k poklesu příjmů oproti r. 2012, a to o 3,3 mld. Kč (o 2,5 %). Vybraná částka ze spotřebních daní se snížila na 136 mld. Kč. V tomto roce se snížil příjem spotřebních daní u všech jednotlivých vybraných výrobků. U minerálních olejů klesl příjem z této daně na částku 78,4 mld. Kč, tedy o 2,8 mld. Kč (o 3,5 %). Mezi hlavní příčiny poklesu této daně patří významný daňový únik v počátku r. 2013, který dosáhl výše cca 1,3 mld. Kč. Mezi další faktory, které způsobily pokles příjmů daní z minerálních olejů, náleží snižování spotřeby benzínu a nárůst spotřeby pohonných hmot s vyšším podílem biopaliv, které jsou daňově zvýhodněny oproti tradičním pohonným hmotám.

Na příjem daně z lihu, která klesla o 130,3 mil. Kč (o 2 %) na částku 6 379 mil. Kč, má stále ještě vliv tzv. metylalkoholová aféra. Český statistický úřad vykazuje na základě posledních zpracování dat z r. 2012 meziroční pokles spotřeby alkoholických nápojů s lihovitostí 40 % o 2,5 %. V tomto roce rovněž klesl příjem u daně z piva, a to o 139,9 mil. Kč, což je téměř o 3 % méně než v roce 2012. Inkaso daně z piva činilo 4 515 mil. Kč. Příčinou poklesu spotřeby piva je rostoucí počet malých nezávislých pivovarů, které jsou daňově zvýhodněny. Podle Českomoravského svazu minipivovarů dosáhl jejich počet v roce 2012 čísla 160. Ročně přibývá v naší republice asi 20 malých nezávislých pivovarů. V roce 2013 došlo také k poklesu spotřební daně z vína a meziproductů, a to o 36 mil. Kč (o 11 %) na částku 284 mil. Kč. Víno a meziproducty nepatří mezi komodity, které tvoří významnou část státního rozpočtu, a při porovnání s předcházejícími kalendářními roky lze zaznamenat jen nepatrné výkyvy v inkasu této daně. Inkaso spotřební daně z tabákových výrobků v r. 2013 kleslo pouze o 156 mil. Kč (o 0,5 %). Jeho příjem v tomto roce činil 46 819 mil. Kč. Snižující příjem z této daně je způsoben klesající spotřebou cigaret. Dle Českého statistického úřadu poklesla v r. 2013 meziroční spotřeba cigaret o 2 %. [51]

6. 5 Vývoj spotřebních daní u jednotlivých vybraných výrobků v letech 1993 – 2013

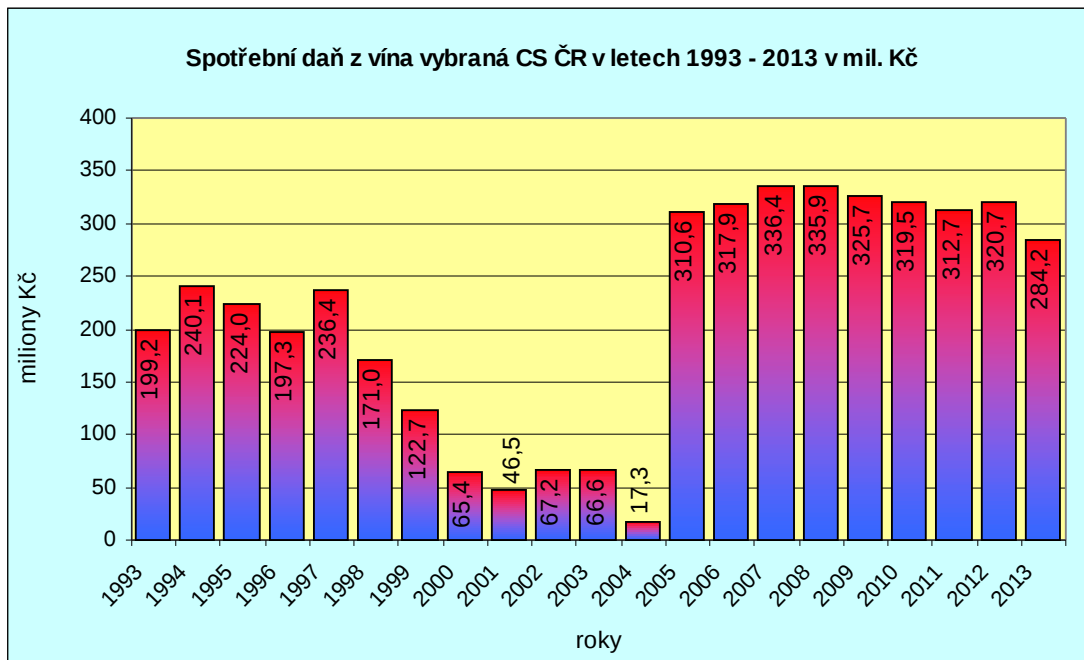
Výše vybraných spotřebních daní za jednotlivé vybrané výrobky se vyvíjela rozdílně. Například **spotřební daň z vína**.

Přestože podíl této daně na celkové spotřební dani není příliš velký, její částka vybraná každoročně v letech 1993 – 1998 přesahuje 150 mil. Kč. Jak potvrzuje graf č. 8, k výraznějšímu poklesu vybrané spotřební daně z vína došlo v roce 2000, a to z důvodu vyřazení réвовých vín z předmětu daně.

K dalšímu citelnému snížení příjmů u daně z vína došlo v roce 2004. V tomto roce došlo k výraznému zvýšení výroby a prodeje vín, nezatížených spotřební daní. Ke značnému zvýšení objemu vybraných spotřebních daní z vína došlo v roce 2005. Příčinou tohoto vysokého růstu byl vstup ČR do EU, což pro celní správu znamenalo převzetí kompletní správy spotřebních daní. Do té doby vykonávala CS ČR správu těchto daní jen

při dovozu vybraných výrobků do ČR. Od roku 2005 do roku 2013 již nedocházelo k výraznějším výkyvům ve výši vybrané spotřební daně z vína.

Graf č. 8. Spotřební daň z vína vybraná CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč

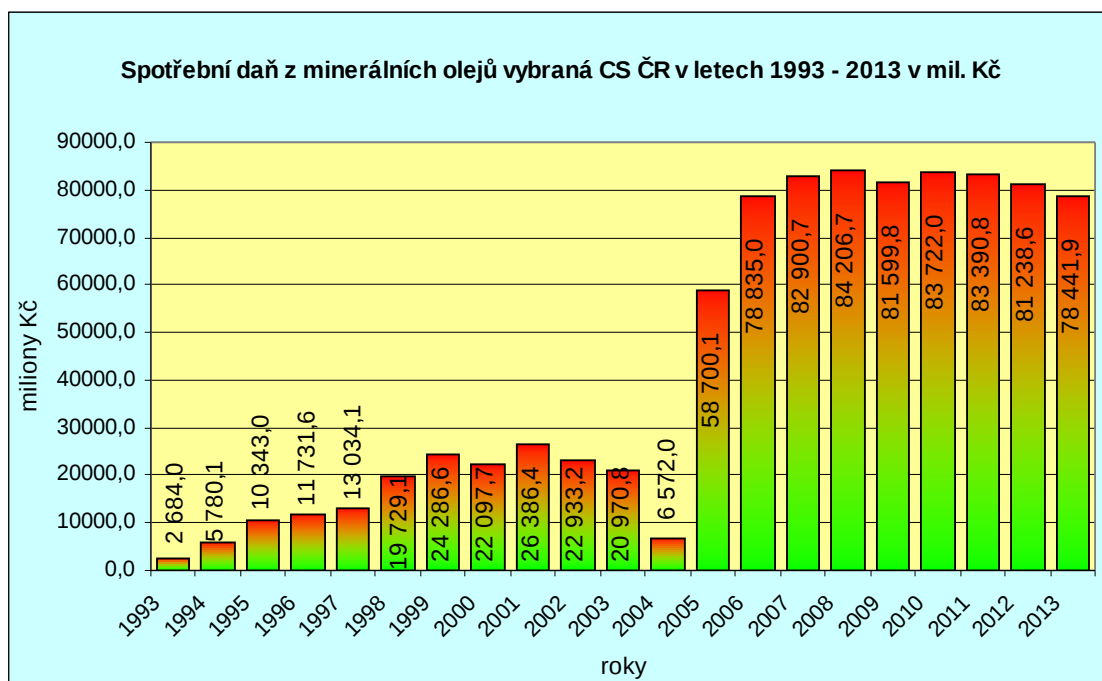
Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů celní správy

Spotřební daň z minerálních olejů

Nejvýznamnější komoditou co do množství vybraných výrobků, výše vybrané spotřební daně i nezastupitelnosti v každodenním životě, jsou minerální oleje. Jejich vývoj je od roku 2006 poměrně stabilní. Od roku 1993, kdy v ČR začala platit nová daňová soustava, dochází, jak je patrné z grafu č. 9, k růstu vybrané daně z minerálních olejů. V roce 1994 toto zvýšení způsobil růst sazeb DPH u benzínu. Dalším důvodem bylo povinné značení a barvení minerálních olejů, které mělo zabránit záměně některých topných olejů za motorovou naftu, u které jsou vyšší sazby daně. V roce 1999 opět rostly sazby daně, a to především u uhlovodíkových paliv a maziv. K výraznému poklesu došlo až v roce 2004. Toto snížení způsobilo vrácení spotřebních daní z minerálních olejů pro výrobu tepla osobám užívajícím topné oleje pro výrobu tepla. V roce 2003 docházelo k vrácení spotřební daně pouze u technických benzinů. Ke zřetelnému nárůstu této daně došlo v r. 2005. Za toto zvýšení může především fakt, že kompletní správu SPD začala v průběhu roku 2004, tedy vstupem do EU, vykonávat celní správa. Od roku 2005 je výše

vybrané spotřební daně poměrně rovnoměrné. Dochází pouze k nepatrným výkyvům. Růst výše vybraných SPD z minerálních olejů je způsoben především růstem sazeb. Za poklesem stojí nižší poptávka po minerálních olejích (benzinu, nafty) v ČR nebo také daňové úniky. Výše daňových úniků není zanedbatelná. Mezi každodenní záchyty patří například případ, kdy rámci výkonu služby zastavili celníci v Jihočeském kraji nákladní automobil s cisternovým návěsem. Dle dokladů řidič vezl minerální olej Biosepar v množství 26 416 kg, který je osvobozen od spotřební daně. Při fyzické kontrole ovšem celníci zjistili, že přepravovaný minerální olej má nažloutlou barvu a svým zápachem připomíná motorovou naftu. Celníci na základě těchto nesrovnalostí i dalších nesrovnalostí (přepisování ve vážním lístku) pojali důvodné podezření, že se jedná o nezákonnou přepravu minerálních olejů, které podléhají spotřební dani a jsou určeny pro pohon motorů. Celníci odebrali vzorky a vzhledem k důvodnému podezření z porušení zákona o spotřebních daních cisternu zajistili a převezli do určeného střeženého centrálního skladu. Výsledky vzorků ukázaly, že se jedná o motorovou naftu. Tím pádem musí být doplacena spotřební daň a trestem bude propadnutí zboží. Tento trestný čin tvoří pouze nepatrný zlomek v únicích na spotřebních daních.

Graf č. 9. Spotřební daň z minerálních olejů vybraná CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč.

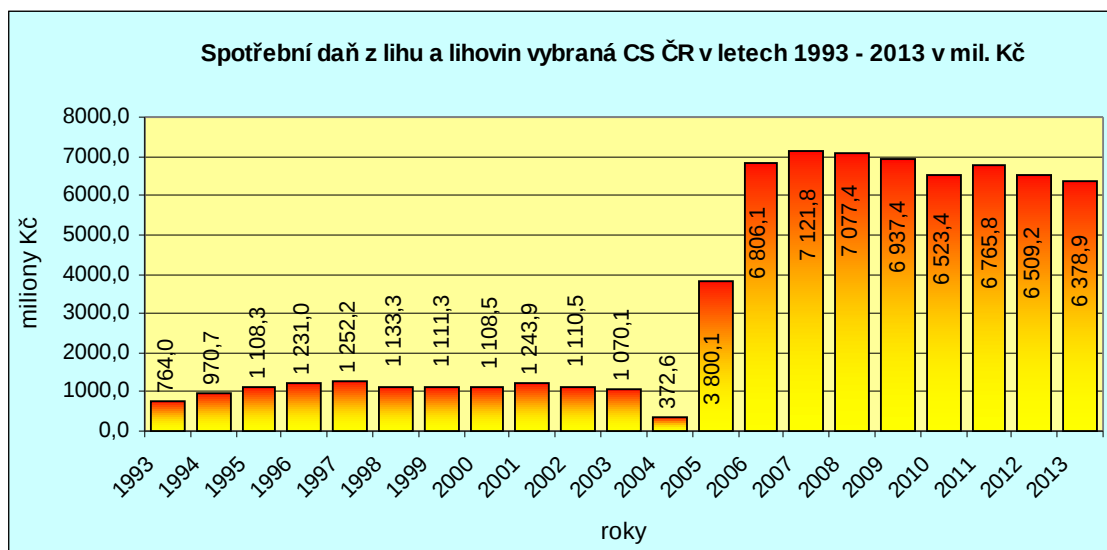

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů celní správy

Spotřební daň z lihu a lihovin

Vývoj spotřební daně z lihu a lihovin byl v letech 1993 - 2003 velice rovnoměrný. Od roku 1993 do roku 2003 nedošlo k výraznějším změnám v objemu vybrané spotřební daně z těchto komodit. Tento vývoj je patrný z grafu č. 10.

Graf č. 10. Spotřební daň z lihu a lihovin vybraná CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů celní správy

Jak je zřejmé z grafu č. 10, ke značnému poklesu této daně došlo v r. 2004. To bylo převážně způsobeno předzásobením obchodníků v předchozím roce, z důvodu očekávaného zvýšení sazeb v r. 2004. Dalším důvodem byl i fakt, že dochází k celkovému poklesu konzumace alkoholu s vysokým procentem alkoholu. Od roku 2005 došlo k podstatnému nárůstu této vybrané daně. To způsobilo několik faktorů. Hlavním z nich byl přechod celkové správy spotřebních daní na celní správu. Dalším důvodem bylo zvýšení kontrol daňových subjektů, především tzv. pěstitelských pálenic, které se stávají stále více oblíbenými. Až do roku 2010 byl vývoj této daně poměrně stabilní. K nižším výběrům spotřební daně z lihu a lihovin dochází v letech 2010 – 2013. To způsobila nejen hospodářská krize, ale také tzv. metylalkoholová aféra. Nejen v důsledku této aféry dochází k zvyšujícímu počtu kontrol daňových subjektů.

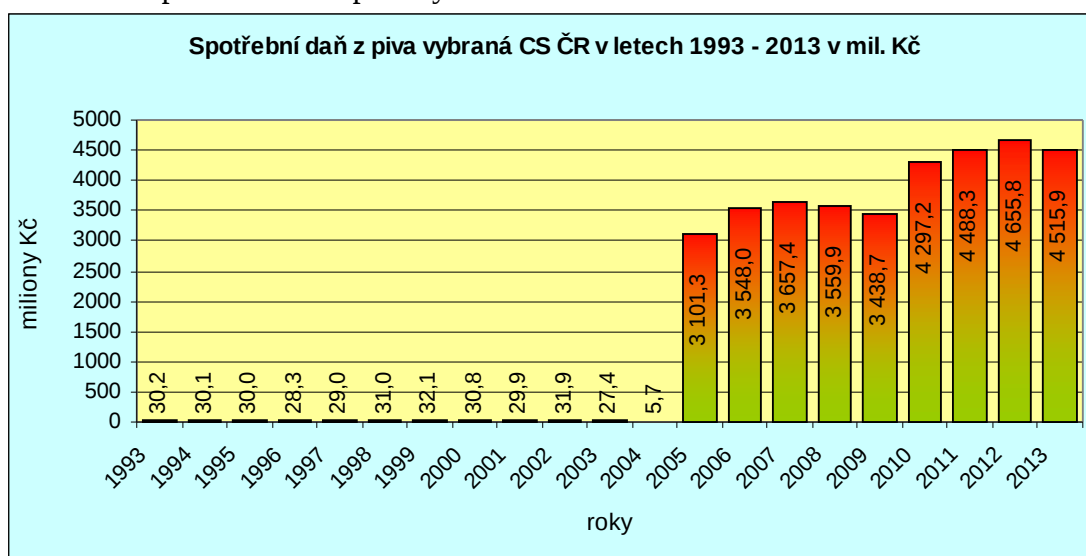
Denně vyjíždějí v jednotlivých krajích skupiny mobilního dohledu a oddělení daňového dozoru do terénu, kde provádějí místní šetření zaměřené na vybrané výrobky.

Téměř každý den dochází k objevení daňových úniků. Příkladem je nedávná kontrola v obci nedaleko Frýdku-Místku v prostorách prodejny potravin a smíšeného zboží a v dalších přilehlých prostorách, kde byl majiteli, který tvořil manželský pár, skladován alkohol ve spotřebitelském balení označený i neoznačený kontrolní páskou, alkohol v kanystrech, sudech, barelech a ve dvou nádržích o objemu tisíc litrů. Při konečném spočítání zajistili celníci 6210 litrů, předběžný únik na spotřební dani dosahuje bezmála 945 tisíc korun. [26]

Spotřební daň z piva

Správa spotřební daně z piva je poměrně bezproblémová. Se správou této daně nejsou spojeny žádné problémy. Vývoj vybrané spotřební daně z piva je znázorněn v grafu č. 11.

Graf č. 11. Spotřební daň z piva vybraná CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů celní správy

Od roku 1993 do roku 2003 vybírala celní správa na této dani přibližně 30 mil. Kč ročně. Přestože se v roce 2004 stala celní správa jediným správcem této daně, příjem této daně v tomto roce klesl. Jak ukazuje graf č. 11, v roce 2005, kdy se již celní správa vyrovnala se změnami a novou legislativou ve správě spotřebních daní, výše vybrané daně z piva prudce stoupla. Od roku 2005 příjem ze spotřební daně z piva neklesl pod 3 mld. Kč

za kalendářní rok. K výraznějšímu růstu došlo v r. 2010, a to z důvodu zvýšení sazeb u daně z piva. Další nárůst příjmů u této daně byl způsoben metylalkoholovou aférou v r. 2012, kdy velká část spotřebitelů lihovin nahradila tyto lihoviny jinými alkoholickými nápoji, a to především pivem. Mírný pokles vybrané daně z piva (cca o 3 %) byl zaznamenán v roce 2013. Toto snížení bylo způsobeno rostoucím počtem malých nezávislých pivovarů, které jsou daňově zvýhodněny. Obecně lze konstatovat, že vývoj vybrané daně z piva je od r. 2005 poměrně stabilní s lehce zvyšující se tendencí.

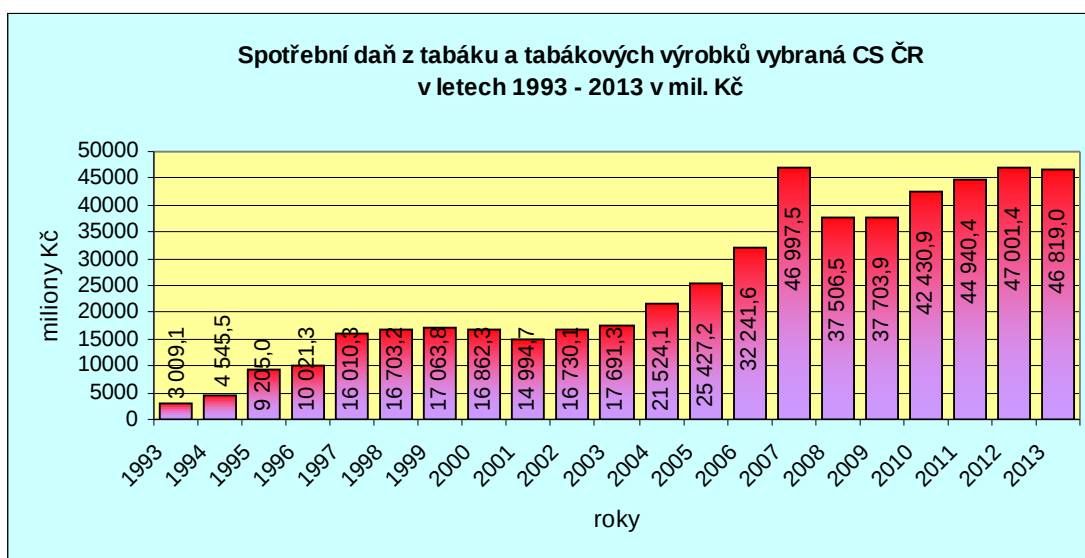
Spotřební daň z tabáku a tabákových výrobků

Správa spotřebních daní u tabáku a tabákových výrobků je do jisté míry specifickou, jelikož se setkáváme s nejednotným výkladem předmětu daně. Příkladem může být nedávno medializovaná kauza s tabákovými listy. Surové tabákové listy se nedaní, ovšem tabákové listy určené ke kouření ano. V naší republice existuje mnoho specializovaných prodejen na tabákové listy. V těchto prodejnách se prodává tabák určený ke „hnojení“. Ovšem v každém takovém obchodě je umístěna řezačka na tabákové listy a zákazník si je může přímo v obchodě nařezat, tím si je tedy upravit ke kouření. Jeden kilogram tabákových listů se pohybuje přibližně od 500 – 900 Kč. Spotřební daň z jednoho kilogramu tabáku ke kouření činí 1800 Kč. Stát těmito podvody přichází o stamiliony. V roce 2013 činil daňový únik z těchto tabákových listů zhruba 35 mil. Kč. V roce 2014 se dovezlo vyšší množství tabákových listů a sazba daně také vzrostla oproti roku 2013. Tudíž daňový únik se v roce 2014 ještě navýšil. Na kontrolu tabákových listů se v poslední době zaměřily orgány celní správy. Obchodníci ovšem tvrdí, že tyto listy nejsou výrobek určený ke kouření, tudíž nepodléhají dani. Proto musí celníci laboratorními testy dokazovat, že surovinu lze ke kouření použít. Obchodníkovi pak hrozí sankce do padesáti milionů korun.

Vývoj vybrané spotřební daně z tabáku a tabákových výrobků má, jak je patrné z grafu č. 12, rostoucí charakter. Z tohoto grafu je zřejmé, že k výraznějšímu nárůstu této daně došlo v roce 1997. Jelikož se očekávalo zvýšení sazeb u daně z cigaret v roce 1998, došlo k výraznému předzásobení tabákových nálepek na cigarety. Další značné navýšení této daně bylo způsobeno v roce 2007 růstem spotřeby cigaret a především zvýšenou

kontrolní činností celních orgánů. Dalším důvodem byl zvýšený nákup tabákových nálepek, z důvodu očekávaného zvýšení sazeb od 1. 1. 2008. Toto předzásobení mělo za následek nárůst příjmů daně z tabáku a tabákových výrobků v roce 2007. V roce 2008 se ještě v září prodávaly cigarety označené starou tabákovou nálepkou s nižší sazbou daně, která byla platná do 31. 12. 2007. V roce 2007 sice došlo z výše uvedených důvodů ke skokovému nárůstu spotřební daně z tabáku a tabákových výrobků, ale jinak vývoj této daně vykazuje trvalý pozvolný růst. Od roku 2010 opět dochází k mírnému zvyšování výše vybrané spotřební daně z tabáku a tabákových cigaret. [27]

Graf č. 12. Spotřební daň z tabáku a tabákových výrobků vybraná CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč.

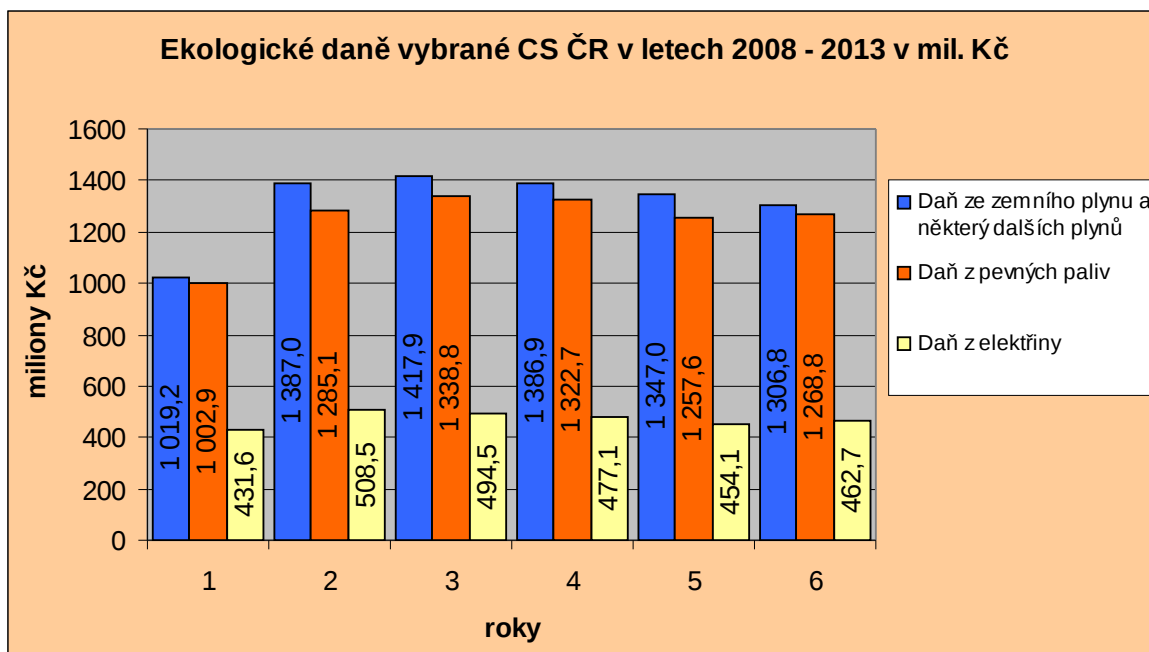

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů celní správy

Ekologické daně

Povinnost zavést ekologické daně, někdy též nazývané energetické, vznikla české republice v souvislosti s podmínkami vyplývajícími z členství v EU. Na území ČR byly zavedeny k 1. 1. 2008. Tudíž u těchto daní nelze provést zhodnocení vývoje ještě před vstupem ČR do EU. Vývoj těchto daní v jednotlivých letech je znázorněn v grafu č. 13.

Graf č. 13. Ekologické daně vybrané CS ČR v letech 2008 – 2013 v mil. Kč.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů celní správy

Z grafu je zřejmé, že nejvyšší částky jsou každoročně vybrány u daní ze zemního plynu a některých dalších plynů a z daně z pevných paliv (zde je výše vybrané daně nepatrně nižší). Nejmenší příjmy jsou získány u daně z elektřiny. U všech těchto daní lze pozorovat stejný charakter vývoje. Do roku 2010 se objem vybrané daně nepatrně zvyšoval. Od roku 2011 se výše vybraných ekologických daní téměř nemění.

7 Závěr

Tato diplomová práce se zabývá výběrem nepřímých daní a cla před a po vstupu ČR do EU. Celní správa je důležitou součástí státní správy a její příjmy jsou významnou složkou státního rozpočtu České republiky. Již v minulosti byla Celní správa ČR vystavena mnohým ekonomickým a politickým změnám. Vstup ČR do EU, který znamenal zapojení ČR do jednotného trhu EU, měl přímé dopady na činnost celní správy. Celní správa prošla zásadní transformací, která ovlivnila podobu a rozsah vykonávaných činností.

Před vstupem do EU bylo nejdůležitější činností celní správy – celní řízení, tedy výběr cla. Obecně se odhadovalo, že vstup ČR do EU bude znamenat počátek konce celní správy. Ovšem po vstupu do EU byla celní správa pověřena řadou nových kompetencí a nových kontrolních úkolů. Otázkou je, zda tyto kompetence nebyly celní správě svěřeny jen proto, aby nedošlo k postupnému zániku CS.

Z provedené analýzy statistických dat celních příjmů v letech 1993 – 2013 vyplývá, že od roku 1996 dochází k postupnému snižování vybraného cla. Na tomto vývoji celních příjmů se podílí několik faktorů. Zásadní podíl na tomto vývoji má neustálé snižování celních sazeb a uplatňování preferenčních sazeb cel, které vychází z dohod o oblastech volného obchodu. Výše průměrných celních sazeb, která v roce 1993 činila 4,9 %, postupně klesala a v roce 2000 dosahovala pouze 1,1 %. Dalším významným faktorem ovlivňujícím pokles cla byl vstup ČR na jednotný vnitřní trh. Intrakomunitární obchod mezi zeměmi EU s sebou přinesl volný pohyb zboží v rámci EU bez zatížení clem. Výše vybraného cla v roce 2013 oproti roku 1993 klesla o 61 %. Tento pokles je poměrně značný. Ovšem od vstupu do EU je do rozpočtu ČR odváděno pouze 25 % z vybrané částky cla, ostatních 75 % je odváděno do rozpočtu EU. Pokud je bráno v úvahu clo, které zůstává v rozpočtu ČR, klesla jeho výše v roce 2013 oproti roku 1993 dokonce o 90,4%. Z výše uvedených údajů vyplývá, že celní správa nemohla nijak zásadně ovlivnit výši celních příjmů. Tyto tři faktory, snižování celních sazeb, bezcolní obchod mezi zeměmi EU a odvod 75 % z částky vybraného cla do rozpočtu EU, je důsledkem přípravy a následného přistoupení ČR do EU. Lze tak v tomto kontextu konstatovat, že vstup do EU měl na celní příjmy negativní dopad.

Mezi další příjmy celní správy patří příjmy z vybraného DPH. Od roku 1993 do roku 1999 neklesly příjmy z DPH pod částku 60 mld. Kč. Od roku 2000 do roku 2003 přesahovaly dokonce hodnotu 200 mld. Kč. V roce 2004 bylo zaznamenáno první snížení inkasa DPH, a to o 41 % oproti předchozímu roku 2003. Tento pokles nebyl tak zásadní, jelikož první čtyři měsíce v roce 2004 nebyla ČR ještě členem EU, tudíž nedocházelo k volnému pohybu zboží mezi ČR a zeměmi EU. Radikální pokles v příjmech DPH nastal až v roce 2005, a to o 99,8%. Příčinou byly především dva aspekty. Prvním byl, stejně jako u příjmů ze cla, vstup ČR na jednotný vnitřní trh, kdy byla CS správcem DPH pouze u dovozu zboží ze třetích zemí. Dalším důvodem snížení vybraného DPH byl přechod správy DPH z dovozu do působnosti finančních orgánů. Od 1. 1. 2005 zůstává CS správcem této daně pouze v případě, kdy daňová povinnost při dovozu zboží vznikne neplátcí DPH. Z příjmů DPH, které byly před vstupem ČR do EU nejdůležitějším příjmem CS, se po vstupu do EU stal poměrně bezvýznamný zdroj příjmů Celní správy ČR. Z výše uvedeného textu lze konstatovat, že vstup ČR do EU a svěřením správy DPH u zboží dovezeného plátcí této daně, mělo zásadní vliv na pokles inkasa DPH vybíraného celní správou.

Dalšími příjmy vybíranými celní správou jsou příjmy ze spotřebních daní. Z analýzy těchto příjmů plyne, že vstup ČR do EU měl zásadní vliv na jejich výši. Přestože došlo k poklesu inkasa spotřebních daní vybraných při dovozu (v důsledku volného pohybu zboží v rámci EU), výše příjmů se vstupem do EU výrazně zvýšila. Tento fakt byl způsoben rozšířením kompetencí celní správy v oblasti spotřebních daní. Od roku 2004 vykonávají kompletní správu spotřebních daní celní úřady. Do roku 2003 vykonávaly správu této daně územní finanční orgány, s výjimkou dovozu vybraných výrobků. Od vstupu do EU zaznamenal výběr spotřebních daní značný růst. Před rokem 2004 se výše těchto daní pohybovala do výše maximálně 43 mld. Kč za rok, od roku 2005 do roku 2013 neklesla výše vybraných spotřebních daní ročně pod hodnotu 120 mld. Kč. V letech po vstupu do EU došlo k navýšení příjmů ze spotřebních daní vybírané Celní správou ČR přibližně o 255 % oproti období před vstupem. Lze konstatovat, že vstup do EU měl na výběr spotřebních daní pozitivní dopad. Díky vstupu do EU získala celní správa novou kompetenci, a to kompletní správu spotřebních daní. Příslušníci celní správy vykonávají tuto správu efektivně, vykonávají řadu kontrol v terénu, které orgány finanční správy

nemohly provádět. Je jistě účinnější a bezpečnější, když kontroly provádějí ozbrojení příslušníci státní správy. Celníci jsou fyzicky i technicky lépe vybaveni, jelikož pravidelně podstupují fyzické prověrky, které zahrnují zkoušky z použití donucovacích prostředků a střelných zbraní. Dále jsou proškoleni na odebrání vzorků, které může být v případě minerálních olejů či lihu velmi nebezpečné.

Hlavním předpokladem této práce je tvrzení, že objem vybraného cla a DPH celní správou je po vstupu ČR do EU nižší a objem vybraných spotřebních daní vyšší, než před vstupem ČR od EU. Na základě srovnávací analýzy dat vybraných daní a cla lze toto tvrzení potvrdit. Výše vybraného DPH za období let 1993 – 2003 činila 1 794,5 mld. Kč. Průměrná vybraná výše DPH za jeden rok vykazuje hodnotu 163,1 mld. Kč. V letech 2004 – 2013 vybrala CS na DPH částku 154,8 mld. Kč, což je průměrně 15,5 mld. Kč za rok. Pokles průměrného ročního výběru na DPH v letech po vstupu do EU činí 147,6 mld. Kč, tedy snížení o 90,6 %.

V letech 1993 – 2003 vybrala CS na cla 153,8 mld. Kč, to je průměrně 13,9 mld. Kč za rok. V období 2004 – 2013 bylo na cla vybráno 70,9 mld. Kč, tedy průměrně 7,09 mld. Kč ročně. Průměrná částka vybraného ročního cla se snížila po vstupu do EU o 6,9 mld. Kč, tedy o 49,4 %.

U spotřebních daní se v letech 1993 – 2003 vybrala celková částka 338 mld. Kč, to je průměrně 30,8 mld. Kč ročně. V období let 2004 – 2013 se na této dani vybralo celkem 1 198,6 mld. Kč, průměrná vybraná částka z těchto daní činí za rok 119,9 mld. Kč. U spotřebních daní došlo v letech po vstupu do EU k průměrnému ročnímu nárůstu o 89,1 mld. Kč, to je o 289 % více než před vstupem ČR do EU. Předpokládané tvrzení se tedy potvrdilo.

Vyšších příjmů ze cla, DPH, ale především ze spotřebních daní (u kterých dochází k nejčastějším únikům) by mohla celní správa dosáhnout zvýšením počtu kontrol, které by zabránily daňovým únikům. Neustále dochází k novým a nezanedbatelným daňovým podvodům, které dosahují částky i několik miliard Kč. Ovšem zvýšení počtu těchto kontrol je nejen časově, finančně, ale i personálně náročné. K vyšší efektivitě výběru daní by také přispěla intenzivnější spolupráce s ostatními orgány státní správy a vyšší množství kontrol prováděných v součinnosti s těmito orgány. V současné době již úspěšně funguje tzv. tým

„KOBRA“, kterou tvoří policisté, celníci a specialisté finanční správy. Tyto součinnostní akce bývají velmi úspěšné. Dosud pracovaly jednotlivé orgány samostatně, ovšem díky spolupráci dochází k vyměňování důležitých informací mezi jednotlivými orgány státní správy a tím i k vyšší efektivitě výběru daní a cla.

8. Seznam použitých zdrojů

Seznam odborné literatury

- [1] BAKEŠ, M., *Finanční právo*, 5. upr. vyd.. Praha: C. H. Beck, 2009. 548 s. ISBN 978-80-7400-801-6
- [2] BRÁZDA, M.: *e-Dovoz a celní režimy*. Časopis Clo Douane, měsíčník Celní správy ČR, číslo 1/2008, s. 14.
- [3] ČERVENKA, M., *Soustava veřejných rozpočtů*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2009. 205 s. ISBN 978-80-87212-11-0
- [4] DAUSSES, M. A., *Handbuch des EU - Wirtschaftsrecht*. München: C. H. Beck, 2012. 754 s. ISBN 9783406637674.
- [5] DĚDEK, O., *Ekonomické aspekty zániku Československa: příklad kulturního rozchodu národů*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 1997. 207 s. ISBN 80-7168-442-2.
- [6] FITŘÍKOVÁ, D., *Uplatňování DPH v EU a třetích zemích*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, a. s., 2007. 142 s. ISBN 978-80-251-1541-1.
- [7] HORZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V., *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. upr. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 233 s. ISBN 978-80-7380-263-9.
- [8] JANATKA, F. A KOL., *Obchod v rámci Evropské unie a obchodní operace mimo členské země EU*. Praha: Aspi, 2004. 295 s. ISBN 80-7357-006-8.
- [9] JIRÁK, P., MACH, O., *Jak dál v ochraně práv duševního vlastnictví*. Časopis Clo Douane, měsíčník Celní správy ČR, číslo 3/2007, s. 5.
- [10] KÁRNÍK, M., *Clo a celní politika od A do Z*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, c2012. 303 s. ISBN 978-80-7263-779-9.

- [11] KLÍMOVÁ, L., *Ekologické daně*. Časopis Clo Douane, měsíčník Celní správy ČR, číslo 2/2008.
- [12] KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie a politika*. Praha: Eurolex Bohemia, 2000. ISBN 80-902752-2-2
- [13] MAINUŠ, F., JANÁK, J., HORVÁTH, V., *Historie celnictví v ČSSR*, Praha: Ústřední celní správa FMZO a Naše vojsko, 1977. ISBN neuvedeno.
- [14] MATOUŠEK, P., a SABELOVÁ, L., *Clo: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1. 3. 2007*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2007. 480 s. ISBN 978-80-7357-263-1.
- [15] NAHODIL, F. A KOL., *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. s. 359, ISBN 978-80-7380-162-5.
- [16] PEKOVÁ, J. A KOL., *Veřejný sektor - řízení a financování*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. s. 485, 978-80-7357-936-4.
- [17] PEKOVÁ, J. A KOL., *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha : ASPI, 2008. s. 712, 978-80-7357-351-5.
- [18] PIKNA, B., *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce)*. 4., doprac., konsolidované vyd. Praha: Linde, 2007. 511 s. ISBN 978-80-7201-686-0.
- [19] PITNER, L., *Daň z přidané hodnoty [Pitner, 2006]*, Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006. s. 447, ISBN 80-7357-204-4
- [20] POLIÁN, M., *Organizace a činnost veřejné správy*. Vyd. 1. Praha: Prospektrum, 2001. s. 342, ISBN 80-7175-098-0.

[21] STEHLÍK, V., HAMULÁK, O., PETR, M., *Praktikum práva Evropské unie: vnitřní trh: teoretické základy, judikatura, praktické příklady*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2011. 284 s. ISBN 978-80-87576-09-0.

[22] SVOBODA, R.: *Celní řízení po novele celních předpisů*. 1. vydání. Ostrava : Jiří Motloch-Sagit, 2002. ISBN80-7208-336-8

[23] VANČUROVÁ, A., LÁCHOVÁ, L., *Daňový systém ČR 2012*. 11. aktualiz. vyd. Praha : 1. VOX, 2012. s. 368, ISBN 978-80-87480-05-2.

Seznam elektronických zdrojů

[24] Celní správa ČR, [online, cit. 12. 1. 2015], dostupné:

<http://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Kontroly%20v%20oblasti%20neleglnho%20zamstnvn%20cizinc/2014.pdf>

[25] Celní správa ČR, [online, cit. 26. 1. 2015], dostupné:

<http://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/Stranky/delena-sprava-pokuty-poplatky-odvody.aspx>

[26] Celní správa ČR, [online, cit. 21. 2. 2015], dostupné:

<http://www.celnisprava.cz/cz/crostrava/tiskove-zpravy/2009/Stranky/090528-akce-celniku-prinesla-zachyt-velikeho-mnozstvi-alkoholu.aspx>

[27] Celní správa ČR, [online, cit. 12. 1. 2015], dostupné:

<http://www.celnisprava.cz/cz/aktuality/Stranky/tabakovy-vyrobek-prodavany-pod-nazvem-tabakove-listy.aspx>

[28] Finance CZ, [online, cit. 1. 12. 2014], dostupné:

<http://www.finance.cz/zpravy/finance/17293-neprime-dane/>

- [29] Ministerstvo financí ČR, [online, cit. 11. 12. 2014], dostupné:
<http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2012/2012-01-30-tiskova-zprava-51475147>
- [30] Veřejná správa ČR, [online, cit. 4. října 2014], dostupné:
<http://www.verejnasprava.estranky.cz/clanky/2.-organy-statni-spravy.html>

Seznam ostatních zdrojů

- [31] Zpráva o činnostech celních orgánů ministerstva financí v roce 1993, oficiální dokument získaný v Odborné knihovně Ministerstva financí ČR.
- [32] Zpráva o činnostech celních orgánů ministerstva financí v roce 1994, oficiální dokument získaný v Odborné knihovně Ministerstva financí ČR.
- [33] Zpráva o činnostech celních orgánů ministerstva financí v roce 1995, oficiální dokument získaný v Odborné knihovně Ministerstva financí ČR.
- [34] Zpráva o činnostech celních orgánů ministerstva financí v roce 1996, oficiální dokument získaný v Odborné knihovně Ministerstva financí ČR.
- [35] Zpráva o činnostech celních orgánů ministerstva financí v roce 1997, oficiální dokument získaný v Odborné knihovně Ministerstva financí ČR.
- [36] Zpráva o činnostech celních orgánů ministerstva financí v roce 1998, oficiální dokument získaný v Odborné knihovně Ministerstva financí ČR.
- [37] Zpráva o činnostech celních orgánů ministerstva financí v roce 1999, oficiální dokument získaný v Odborné knihovně Ministerstva financí ČR.

- [38] Zpráva o činnostech celních orgánů ministerstva financí v roce 2000, oficiální dokument získaný v Odborné knihovně Ministerstva financí ČR.
- [39] Informace o výsledcích Celní správy ČR za rok 2001, oficiální dokument získaný na Generálním ředitelství cel.
- [40] Informace o výsledcích Celní správy ČR za rok 2002, oficiální dokument získaný na Generálním ředitelství cel.
- [41] Informace o výsledcích Celní správy ČR za rok 2003, oficiální dokument získaný na Generálním ředitelství cel.
- [42] Informace o výsledcích Celní správy ČR za rok 2004, oficiální dokument získaný na Generálním ředitelství cel.
- [43] Informace o výsledcích Celní správy ČR za rok 2005, oficiální dokument získaný na Generálním ředitelství cel.
- [44] Informace o výsledcích Celní správy ČR za rok 2006, oficiální dokument získaný na Generálním ředitelství cel.
- [45] Informace o výsledcích Celní správy ČR za rok 2007, oficiální dokument získaný na Generálním ředitelství cel.
- [46] Informace o výsledcích Celní správy ČR za rok 2008, oficiální dokument získaný na Generálním ředitelství cel.
- [47] Informace o výsledcích Celní správy ČR za rok 2009, oficiální dokument získaný na Generálním ředitelství cel.
- [48] Informace o výsledcích Celní správy ČR za rok 2010, oficiální dokument získaný na Generálním ředitelství cel.

[49] Informace o výsledcích Celní správy ČR za rok 2011, oficiální dokument získaný na Generálním ředitelství cel.

[50] Informace o výsledcích Celní správy ČR za rok 2012, oficiální dokument získaný na Generálním ředitelství cel.

[51] Zpráva o činnosti Finanční správy ČR a Celní správy ČR za rok 2013, oficiální dokument získaný na Generálním ředitelství cel.

Seznam právních předpisů

Nařízení Rady (EHS) č. 1383/2003, o opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Rady (EHS) č. 2658/1987, o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává Celní kodex Společenství, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Komise (ES) č. 2454/93 ze dne 2. července 1993, kterým se provádí Celní kodex Společenství, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 13/1993 Sb., Celní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským, ve znění pozdějších předpisů

Zákona č. 136/1994 Sb., o barvení a značkování některých uhlovodíkových paliv a maziv a o opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daní, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Seznam grafů

Graf č. 1. Změny sazeb DPH v ČR v letech 1993 – 2013.....	35
Graf č. 2. Podíly komodit na celkovém výnosu cla v r. 1994.....	62
Graf č. 3. Výše DPH vybraného CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč.....	63
Graf č. 4. Výše celkového cla vybraného CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč.....	67
Graf č. 5. Výše vybraného cla CS ČR v letech 1993 – 2013, plynoucího pouze do rozpočtu ČR v mil. Kč.....	68
Graf č. 6. Výše vybraných spotřebních daní vybraných CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč.....	69
Graf č. 7. Podíly jednotlivých vybraných výrobků na inkasovaných spotřebních daních v roce 2012.....	73
Graf č. 8. Spotřební daň z vína vybraná CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč.....	76

Graf č. 9. Spotřební daň z minerálních olejů vybraná CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč.....	77
Graf č. 10. Spotřební daň z lihu a lihovin vybraná CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč.....	78
Graf č. 11. Spotřební daň z piva vybraná CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč.....	79
Graf č. 12. Spotřební daň z tabáku a tabákových výrobků vybraná CS ČR v letech 1993 – 2013 v mil. Kč.....	81
Graf č. 13. Ekologické daně vybrané CS ČR v letech 2008 – 2013 v mil. Kč.....	82

Seznam schémat

Schéma č. 1. Struktura veřejné správy.....	15
Schéma č. 2. Rozpočtová soustava ČR.....	18
Schéma č. 3. Členění veřejných příjmů.	21

Seznam tabulek

Tabulka č. 1. Srovnání celostátních daňových příjmů v letech 2009 – 2011.....	22
Tabulka č. 2. Přehled spotřebních daní, jejich základ a sazba daně.....	28
Tabulka č. 3. Vývoj sazeb DPH v ČR od roku 1993 do roku 2013.....	34
Tabulka č. 4. Vysvětlení podpoložky 1905 20 90 celního sazebníku.....	44

Seznam zkratk

CS – celní správa
 ČR – Česká republika
 DPH – daň z přidané hodnoty
 EU – Evropská unie
 JSD – Jednotný správní doklad
 r. – rok
 SPD – spotřební daň